

**SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO ORGANIZAVIMO BŪKLĖ
SAVIVALDYBĖSE**

Tyrimo ataskaita

Vilnius 2006

TURINYS

ĮVADAS	3
<i>Problema.....</i>	<i>3</i>
<i>Tyrimo klausimai.....</i>	<i>4</i>
<i>Metodika.....</i>	<i>4</i>
<i>Tyrimo etapai.....</i>	<i>5</i>
<i>Tyrimo atlikėjai.....</i>	<i>5</i>
TYRIMO DUOMENYS IR JŲ ANALIZĖ	6
1. <i>Dėmesys suaugusiųjų švietimui ir atskiroms jo dalims .....</i>	<i>6</i>
2. <i>Pagrindinės suaugusiųjų švietimo organizavimo problemos .....</i>	<i>11</i>
3. <i>Suaugusiųjų švietimo organizavimo kokybė .....</i>	<i>20</i>
IŠVADOS.....	33
<i>Priedai.....</i>	<i>37</i>

ĮVADAS

Problema

Suaugusiųjų švietimo plėtra pastaraisiais metais susiduria su naujais kokybinio ir kiekybinio pobūdžio iššūkiais. Pavyzdžiui, didėja švietimo kokybės poreikis, o tuo pat metu ir jo pasiūlos (formaliajame ir pirmiausia neformaliajame suaugusiųjų švietime) didinimo būtinybė. Viena iš svarbiausių pozityvių finansinio pobūdžio aplinkybių yra pastaraisiais metais suaugusiųjų švietimui didėjantis finansavimas, daugiausiai iš ES struktūrinių fondų. Šie ir kiti veiksniai reikalauja adekvačios švietimo politikos ir vadybos. Keletas ankstesnių tyrimų parodė, kad vienas iš svarbiausių ir kartu probleminių suaugusiųjų švietimo plėtros veiksnių yra suaugusiųjų švietimo organizavimo kokybė vietos savivaldos lygiu. Išsamesni tyrimai suaugusiųjų švietimo atžvilgiu Lietuvoje buvo atlikti (2004 – 2006 metai):

1. 2004 metai. Tyrimas „Suaugusiųjų tęstinio mokymo galimybių plėtra mokymosi visą gyvenimą strategijos įgyvendinimo kontekste”. Tyrimą atliko: dr. Tadas Tamošiūnas (Vilniaus pedagoginis universitetas, tyrimo vadovas), dr. Giedra Linkaitytė (Vytauto Didžiojo universitetas) dr. Danutė Tureikytė (Vilniaus universitetas) ir kt. Tyrimo metu bendradarbiauta su visuomenės nuomonės tyrimų kampanija RAIT.
2. 2004 metai. Tyrimas „Kaimuose ir miesteliuose (gyventojų skaičius iki 30 000) gyvenančių suaugusiųjų mokymosi poreikiai“ 2004 metai. Tyrimą atliko: dr. Tadas Tamošiūnas (tyrimo vadovas), Irena Šutinienė, Diana Filipavičienė, Olga Guseva. Tyrimo metu bendradarbiauta su visuomenės nuomonės tyrimų kampanija RAIT.
3. 2005 metai. Tyrimas „Neformaliojo suaugusiųjų švietimo būklė ir gyventojų bei darbdavių požiūris į neformalų suaugusiųjų švietimą“ – 2005m. dr. Tadas Tamošiūnas (tyrimo vadovas), Irena Šutinienė, Diana Filipavičienė, Olga Guseva. Tyrimo metu bendradarbiauta su visuomenės nuomonės tyrimų kampanija RAIT.
4. 2006 metai. Tyrimas „Suaugusiųjų mokymasis Lietuvoje: aprėptis, poreikiai ir pasiūla”, 2006 Tyrimo grupė: Prof., habil dr. M.Tereševičienė, dr. V.Zuzevičiūtė, R. Kuncaitis, A.Rutkienė.

Tačiau šių tyrimų duomenys tik netiesiogiai ir nepakankamai išsamiai nušvietė suaugusiųjų švietimo organizavimo savivaldybėse aspektus. Šio tyrimo **problema** glaustai nusako empirinių duomenų trūkumas apie suaugusiųjų švietimo organizavimo savivaldybėse būklę.

Tyrimo klausimai

1. Kiek dėmesio organizaciniu lygiu skiriama suaugusiųjų švietimui savivaldybėse?
2. Kokios pagrindinės suaugusiųjų švietimo organizavimo savivaldybėse problemos ir jų sprendimo galimybės?
3. Kokia suaugusiųjų švietimo organizavimo savivaldybėse kokybė?

Metodika

Renkant pirminius empirinius duomenis buvo panaudota keletas tarpusavyje derančių kiekybinių ir kokybinių metodų.

1. Anketinės apklausos. Anketinėse apklausose dalyvavo 52 savivaldybių švietimo skyrių atstovai iš bendro 60-ies savivaldybių skaičiaus bei 53 suaugusiųjų mokymo centrų, suaugusiųjų mokymo klasių vadovai (ar jų įgalioti asmenys) iš bendro 61 tokių centrų / mokyklų skaičiaus. Pasirinkta ištisinė apklausos forma ir imčių dydis leido surinkti duomenis, kurie atspindi švietimo skyrių ir suaugusiųjų mokymo centrų atstovų nuomones su nedidesne kaip 3 proc. paklaida. Žemiau pateikiami svarbiausi demografiniai imčių duomenys.

Darbo savivaldybės švietimo skyriuje stažas	Dalis procentais
1-5 metai	14
6-10 metų	33
11-15 metų	23
16-20 metų	20
21 > metų	10

Darbuotojų skaičius savivaldybės švietimo skyriuje	Dalis procentais
1-5 darbuotojai	31
6-10 darbuotojų	59
11-15 darbuotojų	4
16-20 darbuotojų	4
21> darbuotojų	2

2. Taip pat, siekiant išsiaiškinti savivaldybės politikų požiūrius tiriamais klausimais, atlikti 25 **pusiau struktūruoti interviu** su savivaldybių politikais – vicemerais, merais, švietimo komitetų pirmininkais. Interviu leido pagilinti ir praplėsti anketinių apklausų rezultatus. Interviu struktūra pridedama prieduose.

3. **Ekspertų interviu** atlikti su 5 suaugusiųjų švietimo organizatoriais iš įvairių šalies masto žinybų ar organizacijų – Suaugusiųjų švietimo asociacijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Savivaldybių asociacijos, Profesinio mokymo metodikos centro. Interviu struktūra pridedama prieduose.

Tyrimo etapai

1. Tyrimo instrumentarijaus parengimas.
2. Pirminių duomenų surinkimas.
3. Pirminių duomenų kodavimas naudojant SPSS kompiuterinių duomenų apdorojimo paketą.
4. Tyrimo duomenų analizė ir ataskaitos parengimas.

Tyrimo atlikėjai

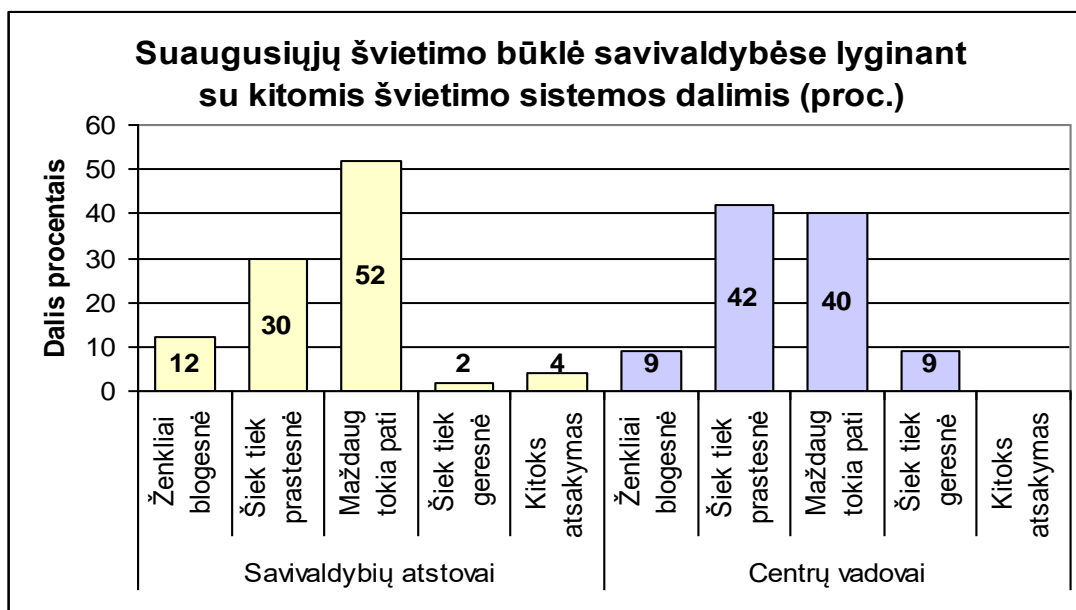
Irena Šutinienė, Tadas Tamošiūnas, Olga Guseva, Irena Šutinienė, Nijolė Šikšnienė.

TYRIMO DUOMENYS IR JŲ ANALIZĖ

1. Dėmesys suaugusiųjų švietimui ir atskiroms jo dalims

Vertinant suaugusiųjų švietimui savivaldybėse skiriamą dėmesį, savivaldybių atstovų ir suaugusiųjų švietimo centrų vadovų nuomonės išsiskyrė (1 pav.). Daugiau nei pusė savivaldybių švietimo skyrių atstovų mano, kad suaugusiųjų švietimo būklė savivaldybėse yra maždaug tokia pati kaip ir kitų švietimo sričių. Trečdalis vertina, kad suaugusiųjų švietimo būklė šiek tiek prastesnė. Suaugusiųjų mokymo centrų vadovai suaugusiųjų švietimo būklę linkę vertinti kiek kritiškiau: daugiau nei 40 proc. mano, kad suaugusiųjų švietimo būklė yra šiek tiek prastesnė nei kitų švietimo sričių.

1 paveikslėlis. Savivaldybių švietimo skyrių atstovų bei suaugusiųjų mokymo centrų vadovų suaugusiųjų švietimo būklės savivaldybėse vertinimas, lyginant su kitomis švietimo sistemos dalimis, pavyzdžiui, mokinių iki 18 m. bendrojo lavinimo, profesiniu mokymu ir kt.

Šis nuomonių skirtumas leidžia manyti, kad savivaldybių atstovai arba linkę vaizduoti (arba matyti) situaciją kiek šviesesnėmis spalvomis, arba jie menkliau negu tiesiogiai dirbantys šį darbą suaugusiųjų švietimo centrų vadovai žino šios srities problemas.

Tokia pat tendencija matoma ir vertinant formaliam ir neformaliam suaugusiųjų švietimui skiriamą dėmesį (1 lent.): suaugusiųjų švietimo centrų vadovai situaciją

vertina blogiau negu savivaldybių atstovai. Didesnė dalis savivaldybių švietimo skyrių atstovų mano, kad tiek formalus, tiek neformalus suaugusiųjų švietimas savivaldybėse sulaukia vidutiniškai dėmesio. Daugiau nei 60 proc. suaugusiųjų mokymo centrų vadovų taip pat mano, kad formalus suaugusiųjų švietimas savivaldybėse sulaukia vidutiniškai dėmesio. Tačiau daugiau nei pusė švietimo centrų vadovų vertina, kad neformalus suaugusiųjų švietimas sulaukia mažai dėmesio, o dešimtadalis – kad nesulaukia jokio dėmesio. Visumoje, apibendrinant abiejų grupių vertinimus, galima teigti, kad neformaliajam suaugusiųjų švietimui savivaldybėse skiriama žymiai mažiau dėmesio, negu formaliajam.

1 lentelė. *Savivaldybių švietimo skyrių atstovų vertinimas: dėmesys (pirmiausia planavimo ir finansavimo lygiais) sudėtinėms suaugusiųjų švietimo sritims savivaldybėse (proc.).*

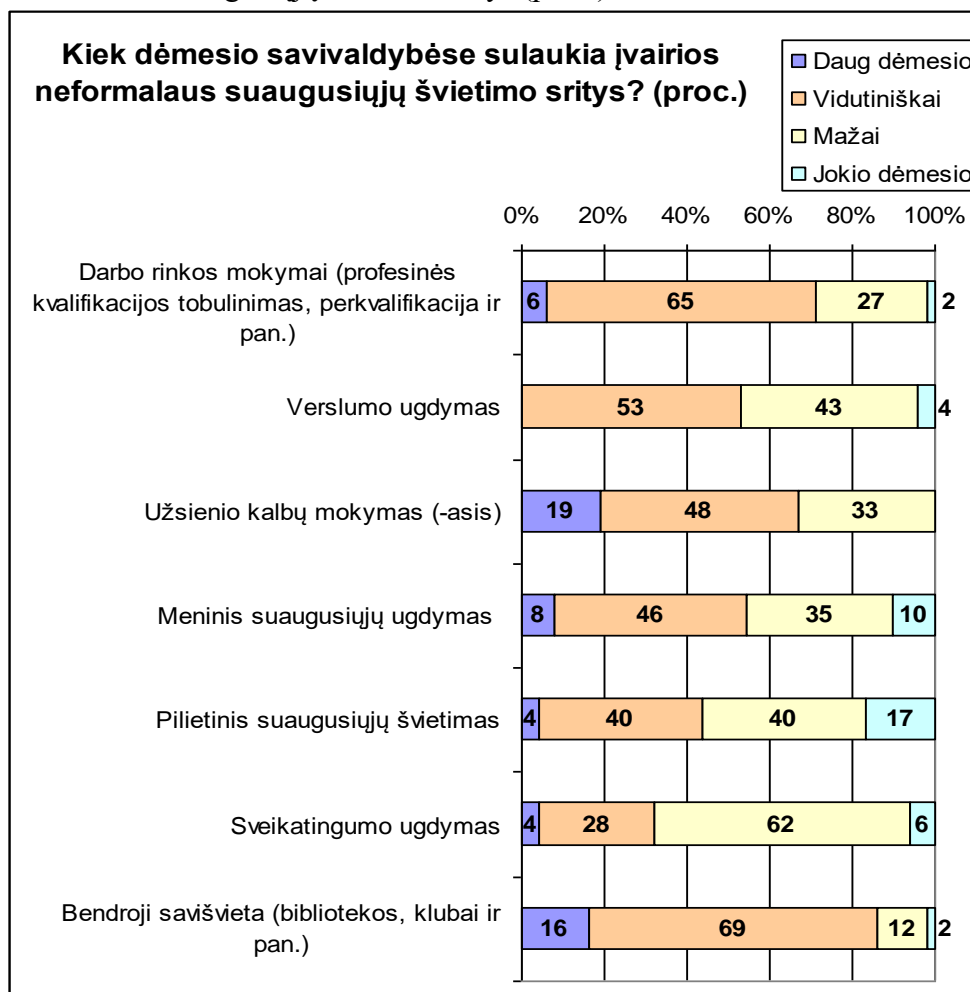
SUAUGUSIŪJŲ ŠVIETIMO DALYS	Daug dėmesio	Vidutiniškai	Mažai dėmesio	Jokio dėmesio
Formalus suaugusiųjų švietimas	14	76	10	0
Neformalus suaugusiųjų švietimas	8	65	25	2

2 lentelė. *Suaugusiųjų mokymo centrų vadovų vertinimas: dėmesys (pirmiausia planavimo ir finansavimo lygiais) sudėtinėms suaugusiųjų švietimo sritims savivaldybėse (proc.).*

SUAUGUSIŪJŲ ŠVIETIMO DALYS	Daug dėmesio	Vidutiniškai	Mažai dėmesio	Jokio dėmesio
Formalus suaugusiųjų švietimas	15	63	23	0
Neformalus suaugusiųjų švietimas	3	33	54	10

Vertinant įvairioms neformaliojo suaugusiųjų švietimo sritims skiriamą dėmesį (2 pav.), apie penktadalis (19 proc.) savivaldybių švietimo skyrių atstovų mano, kad suaugusiųjų švietime užsienio kalbų mokymas sulaukia daug dėmesio. Kiek mažiau (16 proc.) teigia, kad daug dėmesio sulaukia bendroji savišvieta. Tačiau apskritai švietimo skyrių atstovai vertina, kad įvairios suaugusiųjų švietimo sritys savivaldybėse sulaukia vidutiniškai arba mažai dėmesio (vyrauja vertinimas „vidutiniškai“). Apibendrinant, savivaldybių atstovų nuomone, mažiausia dėmesio neformaliame suaugusiųjų švietime skiriama sveikatingumo ugdymui, taip pat verslumo ugdymui bei pilietiniam švietimui: beveik penktadalis (17 proc.) nurodo, kad pilietinis suaugusiųjų ugdymas savivaldybėse nesulaukia jokio dėmesio. Kiek geriau vertinama bendroji savišvieta – kad ji sulaukia vidutiniškai dėmesio, mano 69 proc. švietimo skyrių atstovų.

2 paveikslėlis. Savivaldybių švietimo skyrių atstovų vertinimas: kiek dėmesio (pirmiausia planavimo ir finansavimo lygiais) savivaldybėse susilaukia įvairios neformalaus suaugusiųjų švietimo sritys (proc.)?

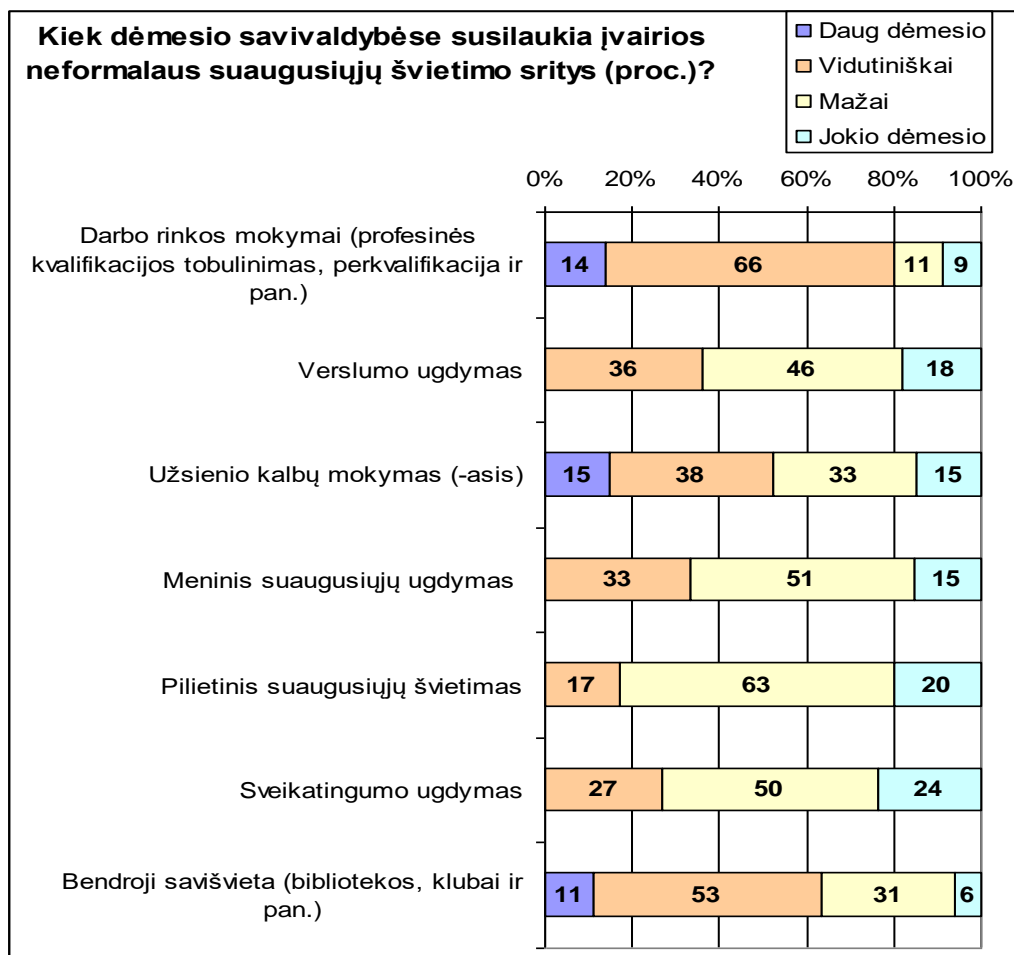

Suaugusiųjų mokymo centrų atstovai taip pat mano, kad įvairios neformaliojo suaugusiųjų švietimo sritys savivaldybėse sulaukia vidutiniškai ar mažai dėmesio (3 pav.). Tačiau daugiau centrų vadovų nei švietimo skyrių atstovų mano, kad kai kurios sritys nesulaukia jokio dėmesio, t.y. verslumo ugdymas (18 proc.), pilietinis suaugusiųjų ugdymas (20 proc.), sveikatingumo ugdymas (24 proc.), užsienio kalbų mokymas bei meninis suaugusiųjų ugdymas (po 15 proc.). Kiek geriau suaugusiųjų mokymo centrų vadovai vertina dėmesį darbo rinkos mokymams (daug bei vidutiniškai dėmesio), taip pat bendrajai savišvietai. Dauguma mano, kad mažai arba jokio dėmesio nesulaukia pilietinis suaugusiųjų ugdymas. Tad daugiausia dėmesio neformaliajame švietime skiriama užsienio kalbų mokymuisi, savišvietai, iš dalies darbo rinkos mokymams, mažiausiai – meniniam, pilietiniam, sveikatingumo ugdymui. Suaugusiųjų mokymo centrų vadovai neformaliojo ugdymo situaciją visumoje taip pat vertina kritiškiau, negu savivaldybių atstovai: dvi populiariausias (ir

švietimo skyriams geriausiai žinomas) neformaliojo švietimo formas – bendrąją savišvietą ir užsienio kalbų mokymąsi - jie vertina kiek blogiau, negu savivaldybių švietimo skyrių atstovai.

3 paveikslėlis. Suaugusiųjų mokymo centrų vadovų vertinimas: kiek dėmesio (pirmiausia planavimo ir finansavimo lygiais) savivaldybėse susilaukia įvairios neformalaus suaugusiųjų švietimo sritys (proc.)?

Apibendrinant abiejų respondentų grupių suaugusiųjų švietimui savivaldybėse skiriamo dėmesio vertinimą bei šių vertinimų panašumus ir skirtumus, galima konstatuoti, kad, nors, kaip matėme iš ankstesnių tyrimų apžvalgos, suaugusiųjų švietimo būklė ir organizavimas savivaldybėse laipsniškai gerėja, ši būklė ir **savivaldybių skiriamas dėmesys suaugusiųjų švietimui visumoje nepakankamas**: tik apie pusę abiejų grupių apklaustųjų mano, kad šio švietimo būklė maždaug tokia pati, kaip kitų švietimo sričių, kiti ją vertina kaip blogesnę. Taip pat ir savivaldybių skiriamas dėmesys (planavimo ir finansavimo lygmeniu), ypač suaugusiųjų mokymo centrų vadovų vertinimu, vertinamas kaip nepakankamas, ypač neformaliojo švietimo srityje. Jis vertinamas kaip „vidutiniškas“ kalbant apie formalųjį švietimą ir, net 64

proc. nuomone, kaip nepakankamas (10 proc. tirtų savivaldybių tokio dėmesio visai nėra) neformaliajame švietime. Nepakankamą dėmesį suaugusiųjų švietimui visų lygių politikoje konstatuoja ir ekspertai, tarp svarbiausių šios srities problemų įvardindami „*per mažą dėmesį suaugusiųjų švietimui politikos lygmenyje tiek nacionaliniu, tiek apskričių, tiek savivaldybių mastu*“. Nemaža interviu apklaustų savivaldybių atstovų taip pat pasigenda realios, įgyvendinamos valstybės masto suaugusiųjų švietimo politikos : „*Valstybės politika - daugiau deklaruojama*“ (Savivaldybės tarybos narys).

Didelis savivaldybių švietimo skyrių atstovų dėmesio neformaliajam švietimui vertinimų skirtumas nuo suaugusiųjų mokymo centrų vadovų atspindi arba menką dalies savivaldybių atstovų šios srities kompetenciją, šio švietimo svarbos nesuvokimą ir menką jam skiriamą dėmesį (dėl to neižvelgiama ir problemų) arba norą pateikti savo kuruojamą sritį geresnėje šviesoje; abi pozicijos nėra palankios šio švietimo organizavimo savivaldybėse gerinimui. Kita vertus, kaip pastebi interviu apklausti ekspertai, neformalusis suaugusiųjų švietimas pagal Vietos savivaldos įstatymą „...yra priskirtas savarankiškosioms savivaldybių funkcijoms. Pagal Vietos savivaldos įstatymą savivaldybėms yra priskirtas tik suaugusiųjų bendrojo lavinimo organizavimas bei profesinis mokymas“, todėl neformaliojo švietimo politikos savivaldybėse būklė didesniu laipsniu negu formaliojo lemia „subjektyvieji veiksniai“ – politikų motyvacija, kompetencija, kvalifikuotų suaugusiųjų švietimo specialistų buvimas savivaldybėje. Interviu su savivaldybių tarybų atstovais, merais ir vicemerais parodė, kad kai kurie apklaustieji suaugusiųjų švietimą supranta tik kaip formalųjį, ne visi skiria formalųjį ir neformalųjį, neformalusis švietimas laikomas nesvarbiu ir pan. Kai kurie savivaldybių politikai ir politikos vykdytojai tai suformuluoja ir atvirai: „*Niekas nesidomėjo šitais dalykais. Gal ir „iš centro“ niekas nekalbėjo, atvirai sakant, apie tai negalvojom ir sudarydami planus, plane neskirta dėmesio. Suprantama, finansavimo neformaliajam švietimui irgi nėra, bet jei kas pradėtų tokią veiklą, ir patalpų, ir specialistų būtų galima surasti, ir prie dabar veikiančio Darbo biržos mokymo centro galima šlietis, ieškotume ir pinigų.*“ (Savivaldybės vicemeras).

Tad jau suaugusiųjų švietimui savivaldybėse skiriamo dėmesio vertinimuose išryškėjo ir viena iš svarbesnių šio švietimo organizavimo savivaldybėse problemų – šios srities sąmoningumo, kompetencijų ir specialistų stoka savivaldybėse. Dalis interviu apklaustų politikų siūlė problemą spręsti įstatymais ir kitomis įpareigojančiomis

savivaldybes valstybės mastu priemonėmis: „*Kol savivaldybė žiūri tik kaip į rekomendacijas, ji neįsipareigoja; dažniausiai tik privalomi vykdyti dokumentai įpareigoja.*“ (Savivaldybės tarybos narys).

Visumoje, beveik visi apklausti savivaldybių politikai ir ekspertai atkreipė dėmesį į šiam švietimui skiriamo dėmesio kartais deklaratyvų pobūdį - šis švietimas valstybės ir dalies savivaldybių dokumentuose jau įvardijamas kaip svarbus, jam skiriamas dėmesys planuose, bet dažnai jie neparemiami realiais veiksmais. Be to, ne visose savivaldybėse suaugusiųjų švietimui skiriamas dėmesys ir planavimo lygmeniu: anot vieno vicemero, „*planas orientuotas į aštriausias, aktualiausias miesto problemas, o suaugusiųjų švietimas nelaikomas tokia problema. Suaugusiųjų švietimu dar tik pradėdama rūpintis*“.

2. Pagrindinės suaugusiųjų švietimo organizavimo problemos

Minėtą kompetentingų **suaugusiųjų švietimo specialistų ir vadybininkų stoka** ir savivaldybių švietimo skyrių atstovai, ir suaugusiųjų mokymo centrų vadovai įvardijo tarp svarbiausių problemų: jų nuomone, pagrindinės suaugusiųjų švietimo problemos yra bendradarbiavimo su verslo struktūromis trūkumas, pažangių suaugusiųjų švietimo vadybininkų stoka bei finansavimo ir lėšų trūkumas (3 lent.). Didesnė dalis (virš 70 proc.) švietimo skyrių atstovų taip pat mano, kad suaugusiųjų švietimui taip pat labai ar gana būdingos problemos yra nepakankamas dėmesys ir finansavimas suaugusiųjų savišvietai bei kvalifikuotų suaugusiųjų švietimo specialistų (andragogų) trūkumas. Apskritai, beveik visas anketoje išvardintas problemas daugiau negu pusė savivaldybių švietimo skyrių atstovų įvardija kaip svarbias, būdingas ir jų savivaldybėms; tik klausytojų trūkumo ir administravimo savivaldybės lygiu problemą paminėjo mažiausiai – pusė šios grupės apklaustųjų. Kai kurios problemos laikomos mažiau svarbiomis - virš 40 proc. švietimo skyrių atstovų mano, kad suaugusiųjų švietimui savivaldybėse gana ar visai nebūdingos problemos yra nepakankamas šios srities administravimas savivaldybės lygiu, nepakankamas dėmesys ir finansavimas darbo rinkos mokymams, neformalaus suaugusiųjų švietimo pažymėjimų nepripažinimas darbo rinkoje, suaugusiųjų klausytojų trūkumas mokymo įstaigose, prasta suaugusiųjų švietimo įstaigų infrastruktūra ar skurdi suaugusiųjų švietimo institucijų materialinė bazė.

3 lentelė. Savivaldybių švietimo skyrių atstovų vertinimas: suaugusiųjų švietimo problemos savivaldybėse (proc.).

PROBLEMOS	Labai būdinga	Gana būdinga	Suma (labai ir gana būdinga)	Gana nebūdinga	Visiškai nebūdinga
1. Finansavimo, lėšų trūkumas	10	71	81	20	0
2. Skurdi suaugusiųjų švietimo institucijų materialinė bazė	6	53	59	39	2
3. Prasta suaugusiųjų švietimo įstaigų infrastruktūra, tinklas	10	50	60	38	2
4. Suaugusiųjų motyvacijos mokytis stoka	6	62	68	28	4
5. Suaugusiųjų klausytojų trūkumas mokymo įstaigose	4	45	49	43	8
6. Suaugusiųjų švietimo srityje trūksta tarpinstitucinio bendradarbiavimo	12	47	59	35	6
7. Suaugusiųjų švietimo srityje trūksta bendradarbiavimo su verslo struktūromis	20	66	86	14	0
8. Darbdaviai neskatina darbuotojų mokytis	10	58	68	32	0
9. Neformalaus suaugusiųjų švietimo pažymėjimai nepripažįstami darbo rinkoje	10	42	52	40	8
10. Vietos suaugusiųjų švietimo įstaigų mokymo programose per mažai dėmesio darbo rinkos poreikiams	10	57	67	29	4
11. Neužtenka dėmesio ir finansavimo darbo rinkos mokymams (profesinės kvalifikacijos tobulinimui ir pan.)	8	51	59	39	2
12. Neužtenka dėmesio ir finansavimo suaugusiųjų savišvietai (meninei, pilietinei ir kt.)	8	69	77	18	4
13. Trūksta metodinių priemonių, vadovėlių suaugusiems	20	44	64	32	4
14. Trūksta kvalifikuotų suaugusiųjų švietimo specialistų (andragogų)	26	48	74	22	4
15. Trūksta pažangių suaugusiųjų švietimo vadybininkų	31	55	86	10	3
16. Trūksta valstybinio koordinavimo ir strategijos suaugusiųjų švietimo srityje	14	54	68	28	4
17. Nepakankamas šios srities administravimas savivaldybės lygiu	14	35	49	45	6

4 lentelė. Suaugusiųjų mokymo centrų vadovų vertinimas: suaugusiųjų švietimo problemos savivaldybėse (proc.).

PROBLEMOS	Labai būdinga	Gana būdinga	Suma (labai ir gana būdinga)	Gana nebūdinga	Visiškai nebūdinga	Sunku pasakyti
1. Finansavimo, lėšų trūkumas	15	65	80	9	2	9
2. Skurdi suaugusiųjų švietimo institucijų materialinė bazė	4	67	71	17	7	4
3. Prasta suaugusiųjų švietimo įstaigų infrastruktūra, tinklas	13	28	41	33	11	15
4. Suaugusiųjų motyvacijos mokytis stoka	17	52	69	31	0	0
5. Suaugusiųjų klausytojų trūkumas mokymo įstaigose	2	36	38	40	18	4
6. Suaugusiųjų švietimo srityje trūksta tarpinstitucinio bendradarbiavimo	11	46	57	24	13	7
7. Suaugusiųjų švietimo srityje trūksta bendradarbiavimo su verslo struktūromis	38	52	90	2	2	6
8. Darbdaviai neskatina darbuotojų mokytis	31	52	83	8	2	6
9. Neformalaus suaugusiųjų švietimo pažymėjimai nepripažįstami darbo rinkoje	18	30	48	25	0	28
10. Vietos suaugusiųjų švietimo įstaigų mokymo programose per mažai dėmesio darbo rinkos poreikiams	19	45	64	15	0	21
11. Neužtenka dėmesio ir finansavimo darbo rinkos mokymams (profesinės kvalifikacijos tobulinimui ir pan.)	7	46	53	22	2	22
12. Neužtenka dėmesio ir finansavimo suaugusiųjų savišvietai (meninei, pilietinei ir kt.)	15	52	67	17	2	15
13. Trūksta metodinių priemonių, vadovėlių suaugusiems	30	40	70	13	13	4
14. Trūksta kvalifikuotų suaugusiųjų švietimo specialistų (andragogų)	11	33	44	28	24	4
15. Trūksta pažangių suaugusiųjų švietimo vadybininkų	13	39	52	26	16	7
16. Trūksta valstybinio koordinavimo ir strategijos suaugusiųjų švietimo srityje	17	55	72	15	2	11
17. Nepakankamas šios srities administravimas savivaldybės lygiu	4	54	58	27	6	8

Kaip ir švietimo skyrių atstovai, suaugusiųjų mokymo centrų vadovai (4 lent.) mano, kad suaugusiųjų švietimui savivaldybėse būdingiausios problemos yra bendradarbiavimo su verslo struktūromis trūkumas bei finansavimo ir lėšų trūkumas. Mokymo centrų vadovai taip pat pabrėžia tai, kad darbdaviai neskatina darbuotojų

mokyti. Būdingomis problemomis didesnė dalis (virš 70 proc.) mokymo centrų vadovų taip pat laiko skurdžią suaugusiųjų švietimo institucijų materialinę bazę, metodinių priemonių bei vadovėlių suaugusiems trūkumą ir valstybinio koordinavimo bei strategijos suaugusiųjų švietimo srityje trūkumą. Gana ar visai nebūdinga suaugusiųjų švietimo problema daugiau nei pusė mokymo centrų vadovų laiko suaugusiųjų klausytojų trūkumą mokymo įstaigose bei kvalifikuotų suaugusiųjų švietimo specialistų (andragogų) trūkumą (skirtingai nei švietimo skyrių atstovai, kurių didesnė dalis mano, kad kvalifikuotų andragogų trūksta). Apie 40 proc. mokymo centrų vadovų mano, kad suaugusiųjų švietimui gana ar visai nebūdingos problemos yra prasta suaugusiųjų švietimo įstaigų infrastruktūra ar pažangių suaugusiųjų švietimo vadybininkų trūkumas.

Savivaldybių švietimo skyrių atstovų ir suaugusiųjų mokymo centrų vadovų nuomonių skirtumai šias klausimus atskleidžia tiek vienu ar kitu problemų aktualumą lemiantį skirtingą darbo pobūdį ir patirtį bei galimai kompetencijas, tiek ir nuostatų skirtumus. Švietimo skyrių atstovams aktualesnė vadybos ir specialistų problema, tuo tarpu kai kurie suaugusiųjų mokymo centrų vadovai, gal būt, andragogų ir vadybininkų trūkumo pripažinimą laikytų savo ir savo darbuotojų kompetencijos neįvertinimu. Kita vertus, skirtingas darbo pobūdis aktualizuoja ir skirtingas problemas: tiesiogiai susiduriantys su mokymu, klausytojais ir darbdaviais suaugusiųjų mokymo centrų vadovai geriau žino ir su tuo susijusias problemas: materialinės–metodinės bazės, darbdavių požiūrio, motyvacijos ir pan. Tuo tarpu savivaldybių švietimo skyrių atstovai, sprenddami savivaldybės masto problemas, geriau mato infrastruktūros, vadybos aspektus (bet savo darbą – administravimą savivaldybės lygiu – jie vertina kiek geriau negu suaugusiųjų mokymo centrų vadovai).

Apibendrinant tiek abiejų respondentų grupių atsakymus, tiek interviu su savivaldybių politikais ir ekspertų interviu medžiagą šiais klausimais, galima pastebėti, kad savivaldybių suaugusiųjų švietimo organizavime ryškiausios yra šios problemų grupės:

Viena jų, vienos respondentės žodžiais, „*susijusi su žmonėmis – administratoriai, dėstytojai ir pan.*“, t.y. **žmogiškųjų išteklių** problema – tai kvalifikuotų suaugusiųjų

švietimo vadybininkų, andragogų ir kitų aktyvių **specialistų**, taip pat motyvuotų žmonių savivaldybės taryboje ir administracijoje **stoka**. Kaip matysime vėliau (5 pav.), tik 6 proc. savivaldybių švietimo skyrių yra atsakingas už suaugusiųjų švietimą asmuo; 75 proc. šį darbą atliekantis žmogus tuo užsiima greta kitų pareigų ir dažnai šis darbas nelaikomas pačiu svarbiausiu. Todėl net ir didelis dėmesys suaugusiųjų švietimui strateginiuose planuose dažnai lieka formalus, neįgyvendinamas. *„Nesvarbu, didesnis ar mažesnis dėmesys skiriamas planuose, tas dėmesys – formalus. Nes tik viena kita realizacija tų planų. Visą darbą iš esmės atlieka švietimo organizatoriai, o ne savivaldybės“*(savivaldybės tarybos narys).

Kitas šios problemos aspektas yra ne tik šioje srityje dirbančių specialistų stoka, bet ir jų **kompetencijos problema**, ekspertų įvardijama kaip *„savivaldybių personalo nepakankama kompetencija šioje srityje“*. Nemaža dalis savivaldybių atstovų ir kai kurie ekspertai būtent specialistų savivaldybėse, jų kvalifikacijos ugdymo klausimus laiko pagrindine suaugusiųjų švietimo tobulinimo priemone: *„Savivaldybės ir jos įstaigų ar įmonių darbuotojų gebėjimų stiprinimas, kvalifikacijos kėlimas yra kiekvieno šiuolaikiško savivaldybės vadovo vienas iš prioritetinių siekių. Tačiau tai turi teigiamų ir neigiamų pasekmių. Savivaldybių administracijos, investavusios į specialistą, dažnai, dėl palyginus neaukšto atlyginimo jaunos darbuotojus praranda, nes jie išeina dirbti į privatų sektorių, kur atlygis yra žymiai aukštesnis. Manau, valstybė, tuo pačiu ir savivaldybės turėtų imtis jaunų, kvalifikuotų specialistų pritraukimo į savivaldos įstaigas skatinimo ir rėmimo priemonių“*. Pastebima, kad *„savivaldybių vadovai nerimauja, kad darbui į savivaldybių įstaigas vis sunkiau rasti reikiamo išsilavinimo ir kvalifikacijos darbuotojų.“* Ekspertai pastebi, kad savivaldybių darbuotojų kvalifikacijos kėlimo srityje padėtis gerėja: *„Savivaldybių darbuotojams sudaromos vis palankesnės sąlygos išvažiuoti persikvalifikuoti, pilnai ar iš dalies padengiant kursų ar kvalifikacijos kėlimo išlaidas. Savivaldybės taip pasinaudoja ir ES SF teikiamomis galimybėmis“*. Bet kol kas esamų priemonių nepakanka. Ekspertas, savivaldybių asociacijos atstovas būtent kadru politikos nebuvimą įvardija kaip pagrindinę suaugusiųjų švietimo plėtotės savivaldybėse kliūtį, problema: *„Aiškios kadru politikos – strategijos nebuvimas (valstybės ir savivaldybės lygmenyse). Tai apima teisinį reglamentavimą, apmokėjimą už darbą, materialinį skatinimą, kuris susijęs su kvalifikacijos kėlimu, darbo ir gyvenimo sąlygų sudarymą ir pan.“* Taip pat ir kitas ekspertas, suaugusiųjų švietimo asociacijos atstovas kaip vieną

iš svarbiausių suaugusių švietimo plėtotės savivaldybėse priemonių siūlo personalo mokymą, kaip organizuoti suaugusiųjų švietimą: „*Parengčiau ESF savivaldybių personalo mokymo atitinkamą projektą, parengčiau suaugusiųjų švietimo plėtros programą ir apmokyčiau kaip ją įgyvendinti nemažą skaičių (10-20) žmonių iš kiekvienos savivaldybės teritorijos*“.

Kitas „subjektyviųjų veiksnių“ problemos aspektas – savivaldybių politikų, valdančių partijų, administratorių šios srities **sąmoningumas, informuotumas** – ne visi politinių ar švietimo įstaigų darbuotojai turi būti suaugusiųjų švietimo specialistai, bet daug lemia šios problematikos žinojimas, jos svarbos suvokimas; ekspertai šią problemą įvardija kaip „*nepakankamą suaugusiųjų švietimo suvokimą valstybinėse visų lygių švietimo institucijose*“ bei „*savivaldybių personalo nepakankamą kompetenciją šioje srityje*“.

Daugelis interviu apklaustų savivaldybių atstovų pripažįsta, kad „*suaugusiųjų švietimas nelaikomas labai svarbiu*“, todėl ir NVO ar kitų iniciatyvų „iš apačios“ įgyvendinimas savivaldybėje dažnai lieka pažadų lygmenyje ir nukeliamas ateičiai. Nemaža dalis pastebi, kad ne tik švietimo skyriuje, bet ir savivaldybės taryboje turėtų būti atsakingas už šį švietimą žmogus. Gerai dirbančių šį darbą savivaldybių patirtis rodo, kad būtent tokių žmonių buvimas taryboje ar švietimo skyriuose leido iš esmės pagerinti suaugusių švietimo organizavimo kokybę. Pripažindami, kad „*savivaldybių politikams suaugusiųjų švietimas dažnai dar susijęs tik su mokyklomis*“, savivaldybių atstovai pageidauja, kad, ypač pasikeitus taryboms po rinkimų, „*...patys švietėjai galėtų rodyti iniciatyvą: rengti seminarus, paskaitas, šiais klausimais šviesti tarybos narius ir administraciją*“ (vicemeras). Vyraujančios nuostatos suaugusiųjų švietimo atžvilgiu savivaldybėse įvairios, bet, kaip minėta, didesnis dėmesys skiriamas valstybės mastu organizuotam ir „krepšelio“ remiamam formaliajam švietimui, ypač bendrajam lavinimui. Kai kurie respondentai kaip pagrindinę suaugusiųjų švietimo organizavime vyraujančią problemą įvardija būtent taip: „*Neeuropietišky suaugusiųjų švietimo nuostatų vyravimas savivaldybėje. Nėra partijų požiūrio, iš esmės nėra ir tikrų partijų, kurių programos būtų vykdomos*“. Visumoje, beveik visi apklaustieji politikai konstatuoja inercijos buvimą šioje srityje, kai suaugusiųjų švietimas, ypač neformalus, tradiciškai nustumiamas į antraeilį problemų plotmę, šie klausimai neaptariami taryboje ir pan.

Kita problemų grupė susijusi su **finansavimu ir materialine metodine baze**. Finansavimo problemą kaip aktualią įvardijo visos apklausiamųjų grupės, kaip ypač aktualus minėtas neformaliojo švietimo, kurio finansavimas mažiau reglamentuotas įstatymų, finansavimas. Finansavimo problemos dažniau minimos būtent kalbant apie neformalųjį švietimą. Interviu metu išreikštas savivaldybių politikų nuomones šiuo klausimu galima suskirstyti į dvi grupes. Atstovai tų savivaldybių, kuriose mažiau dirbama šiuo klausimu ir praktiškai vykdomas tik formalus suaugusiųjų švietimas, finansavimo trūkumą nurodo kaip pagrindinę suaugusiųjų švietimą plėtoti trukdančią problemą. Būdingi šio tipo pasisakymai: „*Nedaug pas mus daroma. Tik bendrasis lavinimas, darbo biržos kursai ir kelios iniciatyvos...Savivaldybė negali prisiimti neformalųjį finansuoti. Finansavimas – pagrindinė problema.*“ Iniciatyvos plėtoti neformaliam suaugusiųjų švietimui tikimasi iš valstybės ir dažniausiai pagal formaliojo švietimo modelį: „*Valstybės kažkoks privalomas planas ir dalinis finansavimas turėtų būti*“ (meras). Tuo tarpu tarp atstovų tų savivaldybių, kur tiek planavimo, tiek vadybos lygmeniu ši švietimą bandoma įgyvendinti, problemų hierarchija paprastai būna kitokia ir akcentuojamos vadybos, koordinavimo, žmogiškųjų išteklių (tiek specialistų, kompetencijų, tiek žmonių ir darbdavių motyvacijos) problemos, finansavimo problemą laikant daline ir susijusia su organizavimu. Pagrindine problema tampa ne pats finansavimas, o efektyvus turimų ir galimų išteklių panaudojimas, jų paieška: „*Finansavimas, materialinė bazė – nėra tragedija. Švietimas sudaro pusę daugelio savivaldybių biudžeto. Organizavimas plius motyvacija – pagrindinės problemos*“ (meras). Savivaldybių atstovai ir ekspertai siūlo įvairius organizacinius problemos sprendimo variantus: „*Manau, savivaldybės ir ypač kaimiškosios turėtų būti suinteresuotos kvalifikuotų darbuotojų parengimu. Šią funkciją savivaldybės turėtų spręsti regioniniu principu (susitarimo su kaimyninėmis savivaldybėmis), pasitelkiant ir privatų kapitalą. Valstybė turėtų skatinti ir remti savivaldybes*“. „*Galėtų būti ir valstybės parama, kažkas panašaus į krepšelį*“. Ekspertai siūlo finansavimą ir valdymą organizuoti skirtingai, priklausomai nuo suaugusiųjų švietimo rūšies: pasak vieno jų, bendrąjį lavinimą daugiausia turėtų finansuoti savivaldybės, formalųjį profesinį - daugiausia „*nacionaliniai šaltiniai*“; neformaliajame profesiniame „*savivaldybė turi žinoti situaciją ir skatinti mokymąsi, tačiau ypatingos atsakomybės neturėtų jausti*“, o organizuojant neformalųjį mokymąsi, orientuotą į bendruomenės poreikius (aplinkosauga, pilietinis ugdymas, sveikatingumas ir pan.) „*atsakomybė inicijuoti ir rasti finansavimo šaltinius tenka*

savivaldybei, kuri savo ruožtu turi „spausti“ valstybines struktūras teikti visokeriopą paramą“; tuo tarpu orientuoto į asmens poreikius neformaliojo mokymosi (meninis ugdymas, kalbos ir pan.) finansavimą „idealiu atveju turėtų dalintis asmuo, savivaldybė ir valstybė. Labai patinka Šiaurės valstybėse esančios proporcijos: 1/3-1/3-1/3.“

Taip pat ir materialinės bazės (patalpų ir pan.) problemą interviu apklausti savivaldybių atstovai laiko tik dalinai svarbia: daugelis siūlo įvairius būdus jai spręsti: panaudojant profesines mokyklas, verslo centrus, kaimų bibliotekas ir mokyklas bei kitas mokymo įstaigas, bendruomenių, kultūros centrus ir pan.. Taip pat suvokiama, kad, priklausomai nuo vietovės poreikių ir galimybių bei nuo šio švietimo organizavimo lygmens ir tikslų, reikalinga paslaugų pasiūlos ir formų įvairovė ir ateityje reikėtų modernesnės infrastruktūros: *„Reikia valstybės mastu steigti parodomuosius mokymo centrus regionuose – su pilna infrastruktūra, moderniom patalpomis, kaip Skandinavijos šalyse“*(vicemeras).

Dar viena aktualių problemų grupė – **gyventojų ir darbdavių sąmoningumas, motyvacija, poreikiai, bendradarbiavimas su švietimo organizatoriais**. Tiek savivaldybių švietimo skyrių atstovai bei suaugusiųjų mokymo centrų vadovai (3,4 lent.), tiek savivaldybių politikai ir kai kurie ekspertai darbdavių ir verslo struktūrų nepakankamą sąmoningumą ir bendradarbiavimą įvardijo kaip svarbią šio srities problemą. Kita vertus, aktyviai veikiančios savivaldybės dažnai randa ir bendradarbiavimą su verslo įstaigomis, padedančiomis organizuoti šį švietimą. Pavyzdžiui, Druskininkų savivaldybė, pagrindinė aktyviai veikiančio švietimo centro steigėja ir rėmėja, nemažą dalį finansinės ir vadybinės paramos gauna iš privačių įstaigų; sėkmingą veiklą ir bendradarbiavimą savivaldybės atstovė aiškina ir bendrais interesais, poreikiais: *„Verslininkai tapo stipresni, dabar gali daugiau paremti, supranta ir naudą. Apskritai, buvo didelis poreikis mokymuisi, perkvalifikavimui sveikatingumo įstaigų personalo. Dabar privatininkai, savivaldybės inicijuojami, žmoniškųjų išteklių plėtrai – personalo mokymui – gavo 3 mln. iš struktūrinių fondų.“*(vicemerė)

Kaip problemą interviu apklausti savivaldybių atstovai ir ekspertai įvardija ir **gyventojų poreikio mokytis** stoką bei detalios informacijos apie poreikius stoką:

„Daugelio gyventojų žema motyvacija mokymuisi“ (ekspertas). „Žmonės nelabai ryžtasi mokytis: kuklumas, pasyvumas. Reikėtų skatinti motyvaciją.“ (vicemeras) Savivaldybių atstovai pastebi, kad jei formalus mokymosi poreikį ir organizavimą skatina darbo rinkos reikalavimai, tai neformalus švietimas labai priklauso nuo poreikio. Kai kurių savivaldybių atstovų nuomone, *„visų pirma turi eiti poreikių ugdymas ir tai turėtų būti valstybės politika.“* Kita vertus, nemažoje dalyje pasyviau šioje srityje veikiančių savivaldybių būtent poreikis „iš apačios“ ir skatina organizuoti suaugusiųjų švietimą; čia įprastas modelis – žmonės per NVO, klubus ir kitas asociacijas kreipiasi į savivaldybes, švietimo centrus ir pan., prašydami organizuoti reikiamus kursus, paskaitas, ieškodami galimybių mokytis ir pan., o savivaldybė ieško galimybių tuos poreikius tenkinti. Savivaldybės iniciatyvų organizuojant ir skatinant suaugusiųjų švietimą, tuo labiau ugdant poreikius tokiose savivaldybėse nėra. Neretai ir reakcijos į poreikius, kaip minėta, lieka pažadų lygmenyje.

Problema yra ir tai, kad daugelis savivaldybių nežino realių mokymosi poreikių savo savivaldybėje. Poreikių tyrimai yra reti, nors kai kurios savivaldybės (pav., Elektrėnų savivaldybė) tokius tyrimus yra atlikusios. Ekspertai taip pat įvardija detalius poreikių tyrimus kaip vieną iš svarbių ir skubių šį švietimą plėtoti padėsiančių priemonių: *„Reikia pradėti nuo to, kad būtų surinkta detali informacija apie mokymosi poreikius ir motyvaciją“.* Kitas ekspertas taip pat mano, kad savivaldybėms svarbu detaliam žinoti savo gyventojų poreikius:

„Formalusis bendrasis lavinimas pilnai patenka į savivaldybės kompetenciją. Savivaldybė turėtų detaliam žinoti visus, kurie stokoja formalus bendrojo išsilavinimo, turėtų skatinti mokytis ir sudaryti tam sąlygas. Manychiau, kad iš savo biudžeto turėtų padengti didžiumą mokymosi kaštų. Taip pat, organizuodama formalųjį profesinį mokymą, savivaldybė turėtų detaliam žinoti visus savo gyventojus, kurie neturi kvalifikacijos arba privalėtų ją tobulinti arba atnaujinti. Ji turėtų skatinti mokytis bei turėtų „spausti“ už profesinį mokymą atsakingas struktūras suteikti jos teritorijos gyventojams reikiamą mokymą. Aišku, būtų labai sveikintina, kad savivaldybė prisidėtų ir finansiškai, bet tai daugumoje turėtų būti atitinkama socialinė parama. Pagrindinės mokymo išlaidos turėtų būti apmokėtos iš nacionalinių šaltinių“.

Ypač poreikio mokytis trūkumo problemos, savivaldybių politikų nuomone, būdingos kaimo vietovėms. Konstatuojamas ir menkesnis tiek formalus, tiek neformalus mokymosi prieinamumas kaime: „*Ne visus žmones pasiekia neformalus ugdymas kaime*“. „*Švietimo koncentracija mieste – problema. Galėtų vykti seniūnijoje užsiėmimai*.“ Kai kurie savivaldybių atstovai daug tikisi iš viešųjų interneto prieigų kaime formavimo (pavyzdžiui, įgyvendinant projektą „Langas į ateitį“), kurios leistų plėtoti distancinį mokymąsi; pasak jų, tai formuotų ir mokymosi motyvaciją: „*Kai bus viešojo interneto prieigos, plėsis savarankiškas mokymasis. Tai pakeis ir motyvaciją*“ (meras)

Interviu respondentai ir ekspertai vardijo nemaža ir konkretesnių organizavimo bei vadybos problemų; jas aptarsime kitame skyrelyje (2.3).

3. Suaugusiųjų švietimo organizavimo kokybė

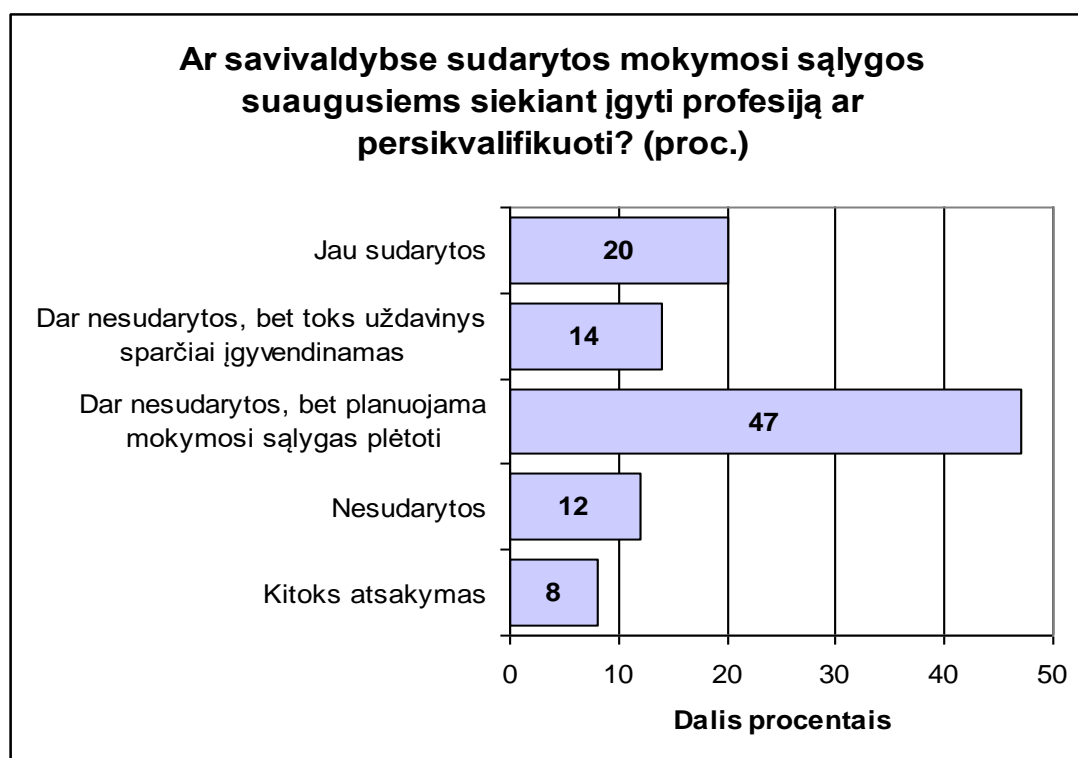
Didesnė dalis savivaldybių švietimo skyrių atstovų mano, kad suaugusiųjų švietimo plėtotės uždaviniai savivaldybių strateginiuose dokumentuose – tiek strateginiuose planuose, tiek švietimo strategijose - yra atspindėti fragmentiškai (5 lent.). Kiek mažiau nei trečdalis savivaldybių atstovų teigia, kad jų savivaldybių pagrindiniai strateginiai dokumentai suaugusiųjų švietimo plėtotės uždavinius atspindi aiškiai. Kai kuriose savivaldybėse, pasak interviu apklaustų atstovų, numatoma kurti mokymosi visą gyvenimą sistemą.

5 lentelė. Savivaldybių švietimo skyrių atstovų vertinimas: suaugusiųjų švietimo plėtotės uždavinių atspindėjimas savivaldybių strateginiuose dokumentuose (proc.).

DOKUMENTAI	Atsispindi aiškiai	Atsispindi, bet fragmentiškai	Neatsispindi	Sunku pasakyti
Savivaldybės strateginis planas (raidų strategija ir pan.)	26	70	2	
Savivaldybės švietimo strategija (raidų strategija, plėtotės planas ir pan.)	28	65	8	

Bet, kaip jau minėta, problema yra formalus planų pobūdis, jų įgyvendinimo problemiškas. Pasak interviu apklausto savivaldybės tarybos atstovo, „*suaugusiųjų švietimą padėtų plėtoti strateginio plano įgyvendinimas - paremtas finansavimu, etatais, specialistų mokymu ir kt.*“ Kad planai didele dalimi yra formalūs, neparemti lėšomis, patalpomis ir konkrečiais veiksmais, atkreipia dėmesį nemaža apklaustųjų. Daugelyje savivaldybių, nepriklausomai nuo planavimo „*viskas remiasi žmonių entuziazmu – ar yra motyvuoti, besidomintys žmonės savivaldybės taryboje, nuo jų daug kas priklauso; švietimo centrų darbuotojų entuziazmu ir kvalifikacija; visuomeninės organizacijos dažnai kreipiasi; kaimuose viskas remiasi entuziastais – bibliotekininkais, kultūros namų darbuotojais, tėvų švietimu per mokyklas mokytojų iniciatyva ir pan.*“ (savivaldybės tarybos atstovas)

4 paveikslėlis. Savivaldybių švietimo skyrių atstovų vertinimas: ar savivaldybėje sudarytos mokymosi sąlygos suaugusiems, siekiant įgyti profesiją ar persikvalifikuoti?

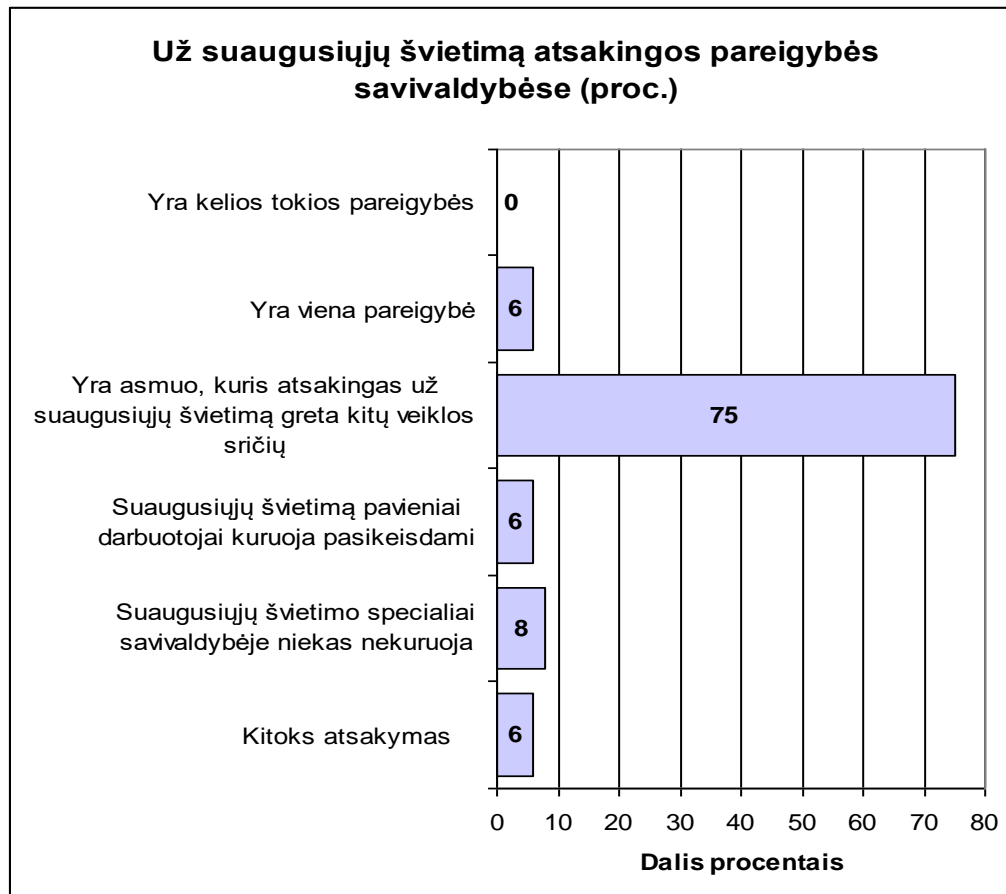

Apibendrinant savivaldybių švietimo skyrių atstovų atsakymus apie mokymosi sąlygas suaugusiems siekiant įgyti profesiją ar persikvalifikuoti (4 pav.), galima teigti, kad savivaldybėse šiuo metu tos sąlygos yra tik planuojamos ir pradedamos kurti, tik

kai kur jau kuriamos. Beveik pusė savivaldybių švietimo skyrių atstovų mano, kad mokymosi sąlygos suaugusiems siekiant įgyti profesiją ar persikvalifikuoti savivaldybėse dar nesudarytos, bet planuojama mokymosi sąlygas plėsti. Penktadalis savivaldybių atstovų pastebi, kad mokymosi sąlygos suaugusiems jau sudarytos, dar 14 proc. teigia, kad sąlygos dar nesudarytos, bet toks uždavinys sparčiai įgyvendinamas. Atsižvelgiant į tai, kad darbo rinkos mokymai yra viena iš daugiausia dėmesio sulaukiančių neformaliojo švietimo sričių (2, 3 pav.), galima manyti, kad kitų šio švietimo sričių poreikių tenkinimo sąlygos yra dar blogesnės.

Daugumos (75 proc.) savivaldybių administracijoje yra asmuo, kuris atsakingas už suaugusiųjų švietimą greta kitų veiklos sričių (5 pav.). Bet tik 6 proc. savivaldybių yra vienas tik šią sritį kuruojantis asmuo, o 8 proc. savivaldybių šios srities niekas nekuruoja. Tuo tarpu daugumas interviu apklaustų atstovų ir ekspertų mano, kad tokie žmonės savivaldybėse reikalingi: *Nėra atsakingo žmogaus savivaldybės taryboje ar etato švietimo skyriuje, nors tokio žmogaus reiktų* (švietimo komiteto pirmininkas).

5 paveikslėlis. Savivaldybių švietimo skyrių atstovų vertinimas: ar savivaldybių administracijose yra specialiai už suaugusiųjų švietimą atsakinga pareigybė?

Tokia padėtis, kai suaugusiųjų švietimą kuruojantis specialistas šiuo darbu tegali užsiimti greta kitų pareigų nepakankama šio švietimo plėtotei. Tai patvirtina savivaldybių švietimo skyrių atstovų atsakymai. Tik 2 proc. savivaldybių švietimo skyrių atstovų mano, kad jų savivaldybės švietimo skyriuje visiškai pakanka darbuotojų kokybiškai atlikti švietimo organizavimo darbus. Daugiau nei pusė (55 proc.) švietimo skyrių atstovų galvoja, kad darbuotojų švietimo skyriuje beveik pakanka. 33 proc. mano, kad jų savivaldybės švietimo skyriuje gerokai trūksta darbuotojų kokybiškai atlikti švietimo organizavimo darbus, 10 proc. švietimo skyrių labai trūksta darbuotojų.

Vertindami įvairių institucijų bendradarbiavimą suaugusiųjų švietimo srityje (6 lent.), daugumas savivaldybių švietimo skyrių atstovų mano, kad institucijų bendradarbiavimas suaugusiųjų švietimo srityje nėra glaudus, veikiau vidutiniškas. Trečdalis savivaldybių švietimo skyrių atstovų mano, kad glaudžiai bendradarbiauja savivaldybės su suaugusiųjų švietimo įstaigomis. Skyrių atstovai mano, kad vidutiniškai ar menkai bendradarbiaujama tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų bei suaugusiųjų švietimo įstaigų ir kitų švietimo įstaigų. Greičiau menkai bendradarbiauja suaugusiųjų švietimo įstaigos ir verslo įstaigos, įmonės, organizacijos, taip pat suaugusiųjų švietimo įstaigos ir visuomeninės organizacijos.

6 lentelė. Savivaldybių švietimo skyrių atstovų vertinimas: įvairių institucijų bendradarbiavimo mastai suaugusiųjų švietimo srityje (proc.).

BENDRADARBIAVIMAS	Glaudus	Vidutiniškas	Menkas	Sunku pasakyti
Savivaldybės su suaugusiųjų švietimo įstaigomis	32	62	6	0
Tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų	8	46	35	10
Tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų ir verslo įstaigų, įmonių, organizacijų	4	36	48	12
Tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų ir kitų švietimo įstaigų, pvz. darželių ir kt.	10	47	35	8
Tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų ir visuomeninių organizacijų	4	32	47	17

Apie penktadalį suaugusiųjų mokymo centrų vadovų (7 lent.) mano, kad glaudus yra bendradarbiavimas tarp savivaldybių ir suaugusiųjų švietimo įstaigų, taip pat tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų. Tad savivaldybių bendradarbiavimas su suaugusiųjų švietimo įstaigomis iš savivaldybės pusės atrodo kiek palankiau negu iš pačių

švietimo įstaigų, kurias šis bendradarbiavimas, matyt, tenkina mažiau. 17 proc. vadovų mano, kad bendradarbiavimas tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų ir kitų švietimo įstaigų yra glaudus, bet daugiau nei pusė vadovų mano, kad šis bendradarbiavimas yra menkas. Vidutiniškai ir menkai vertinamas bendradarbiavimas tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų ir visuomeninių organizacijų.

7 lentelė. Suaugusiųjų mokymo centrų vadovų vertinimas: įvairių institucijų bendradarbiavimo mastai suaugusiųjų švietimo srityje (proc.).

BENDRADARBIAVIMAS	Glaudus	Vidutiniškas	Menkas	Sunku pasakyti
Savivaldybės su suaugusiųjų švietimo įstaigomis	20	54	26	0
Tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų	19	46	31	4
Tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų ir verslo įstaigų, įmonių, organizacijų	0	13	72	15
Tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų ir kitų švietimo įstaigų, pvz. darželių ir kt.	17	19	55	9
Tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų ir visuomeninių organizacijų	0	42	50	8

Problemiškiausiai suaugusiųjų mokymo centrų vadovai vertina bendradarbiavimą su verslo atstovais. Daugumas - daugiau nei 70 proc. centrų vadovų mano, kad bendradarbiavimas tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų ir verslo įstaigų, įmonių, organizacijų yra menkas. Interviu duomenys rodo, kad su šia problema susiduriama dvejopai – iš verslininkų tikimasi tiek darbuotojų mokymosi skatinimo, jų poreikių ugdymo, tiek sąlygų mokytis sudarymo ir finansinės paramos. Nors nemaža dalis apklaustųjų konstatuoja, kad „*verslas – sunkiai pritraukiama sritis*“ (vicemeras), yra ir sėkmingo bendradarbiavimo pavyzdžių, kaip, pavyzdžiui, minėtas Druskininkų variantas, kur būtent savivaldybės iniciatyva įtraukiami verslininkai inicijuoja suaugusiųjų švietimo projektus, suburta komisija, apjungianti „*visus žmones, kurie užsiima tais klausimais - darbo birža, verslo atstovai, švietimo centras, kolegija ir kt.*“

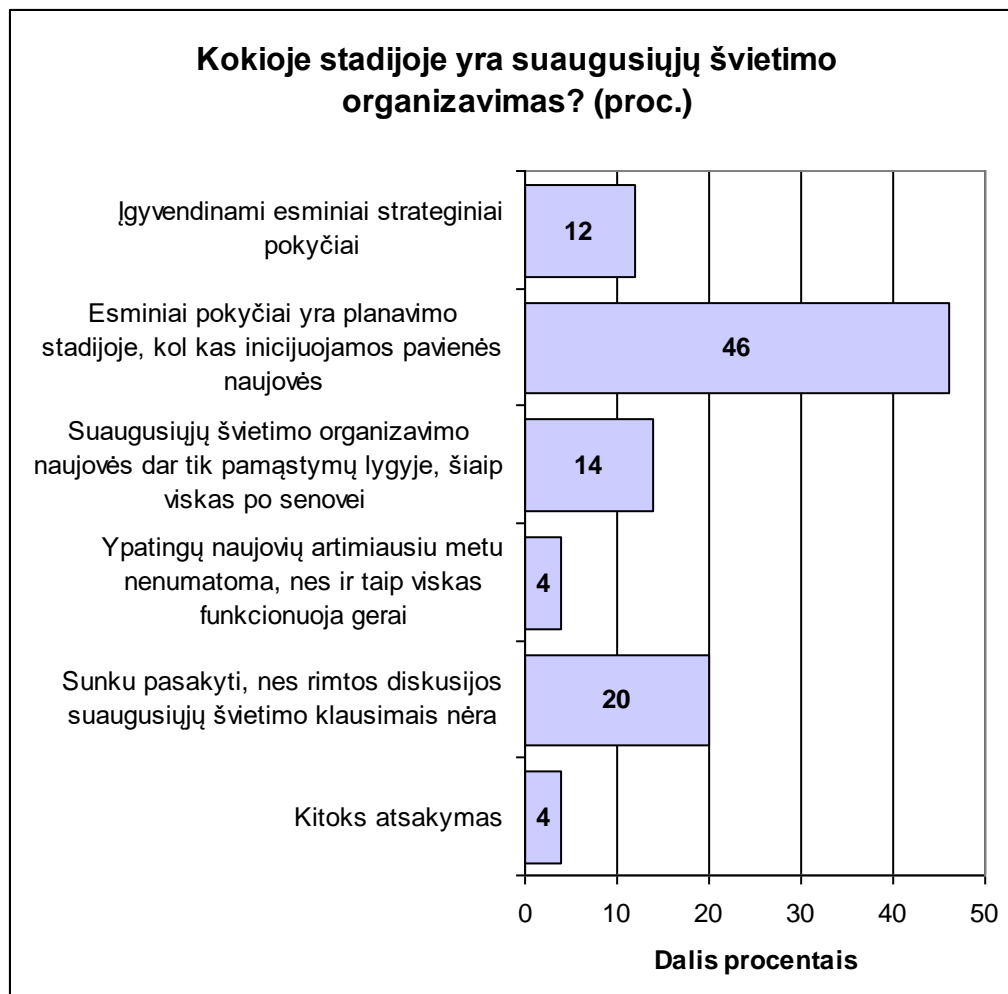
Kaip svarbią bendradarbiavimo sritį savivaldybių atstovai išskiria bendradarbiavimą su šalies masto suaugusiųjų švietimo įstaigomis ir organizacijomis, tarp jų Švietimo centrų įstojimą į Suaugusiųjų švietimo asociaciją bei iš ten gaunamą informacinę, metodinę, kvalifikacinę paramą andragogikos žinių srityje tiek per asociaciją, tiek pedagogų kvalifikacijos kėlimo institucijas, tiek, ypač pilietinio švietimo srityje, Pilietinės visuomenės instituto ir kitų panašių institucijų pagalbą. Kaip svarbią veiklą

daugelis savivaldybių atstovų įvardijo Suaugusiųjų švietimo asociacijos organizuojamas Suaugusiųjų švietimo savaites ir pan. Ekspertai taip pat konstatuoja didelę šio bendradarbiavimo svarbą visų pirma tiesiogiai dirbantiems ši darbą žmonėms, jų kvalifikacijai: „*Taip pat nemažai daro Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija, kasmet organizuodama suaugusiųjų švietimo savaites, mokydama suaugusiųjų švietėjus ir kitomis savo veiklomis. Nemažą įtaką turėtų turėti Vytauto Didžiojo universiteto Socialinių mokslų fakulteto Edukologijos katedros veikla. Galėtų prisidėti ir ŠMM įsteigtas Suaugusiųjų švietimo ir informacijos centras.*“

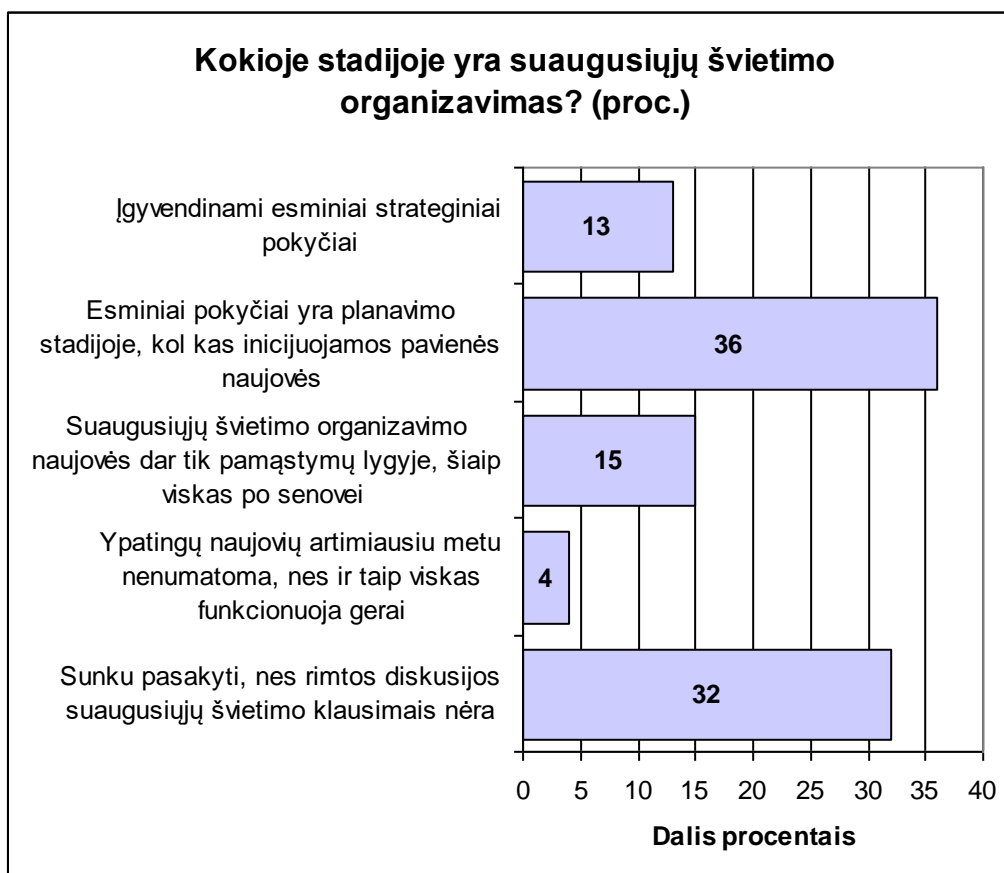
Apibendrintas švietimo skyrių atstovų ir suaugusiųjų mokymo centrų vadovų suaugusiųjų švietimo organizavimo būklės savivaldybėse vertinimas pateiktas 6 ir 7 pav.

6 paveikslėlis. Savivaldybių švietimo skyrių atstovų vertinimas: kokioje stadijoje yra suaugusiųjų švietimo organizavimas?

Tarp švietimo skyrių atstovų išsiskiria dalis (46 proc.) manančių, kad suaugusiųjų švietimo organizavime esminiai pokyčiai yra planavimo stadijoje, kol kas inicijuojamos pavienės naujovės. Taip manančių suaugusiųjų mokymo centrų vadovų yra mažiau - 36 proc. Tačiau tarp mokymo centrų vadovų daugiau tokių, kurie mano, jog spręsti apie suaugusiųjų švietimo organizavimo vystymąsi sunku, nes rimtos diskusijos šiais klausimais nėra (taip pat mano 20 proc. švietimo skyrių atstovų). Tad visumoje tiesiogiai dirbantys šį darbą suaugusiųjų mokymo centrų vadovai suaugusiųjų švietimo organizavimo būklę savivaldybėse politikos lygmeniu vertina blogiau, negu savivaldybių atstovai, kurie užsiima planavimu. Tai patvirtina esant jau minėtą atotrūkį tarp planų ir jų įgyvendinimo, formalų kai kurių planų pobūdį. Tik 4 proc. savivaldybių suaugusiųjų švietimas vertinamas kaip funkcionuojantis gerai (čia abiejų respondentų grupių nuomonės sutampa), dar 13 proc. įgyvendinami esminiai strateginiai pokyčiai.

7 paveikslėlis. Suaugusiųjų mokymo centrų vadovų vertinimas: kokioje stadijoje yra suaugusiųjų švietimo organizavimas?

Didesnė dalis (57 proc.) savivaldybių švietimo skyrių atstovų teigia, kad per pastaruosius keletą metų jų savivaldybėje vieną kitą kartą vyko specialiai suaugusiųjų švietimui skirti susirinkimai, diskusijos. Vieną kitą kartą tokiuose susirinkimuose dalyvauti teko 42 proc. suaugusiųjų mokymo centrų vadovų, todėl tikėtina, kad savivaldybių atstovai pateikia kiek paaukštintus duomenis, Ketvirtadalyje (24 proc.) savivaldybių tokie susirinkimai vyko dažnai; tokiuose savivaldybių susirinkimuose dažnai dalyvauja penktadalis (21 proc.) centrų vadovų. Apibendrinant abiejų respondentų grupių atsakymus, galima manyti, kad vieną kitą kartą šie klausimai svarstyti beveik pusėje savivaldybių, o daugiau kaip penktadalyje savivaldybių jie svarstomi dažnai. Po dešimtadalį savivaldybių atstovų nurodė, kad tokie renginiai nevyko arba jiems sunku prisiminti, ar tokie susirinkimai vyko. Trečdaliui (33 proc.) suaugusiųjų mokymo centrų vadovų per pastaruosius kelerius metus neteko dalyvauti savivaldybėje vykusiame specialiai suaugusiųjų švietimui skirtame susirinkime, diskusijoje. Tai patvirtina anksčiau aptartus duomenis, kad daugumoje savivaldybių suaugusiųjų švietimo klausimai kol kas yra planavimo ir pavienių naujovių įgyvendinimo stadijoje, o pastoviai šia sritimi domimasi kiek daugiau negu penktadalyje savivaldybių.

8 lentelė. Savivaldybių švietimo skyrių atstovų ir suaugusiųjų mokymo centrų vadovų vertinimas: vietos politikų pozicija suaugusiųjų švietimo atžvilgiu.

VERTINIMAS	Savivaldybių švietimo skyrių atstovai (proc.)	Suaugusiųjų mokymo centrų vadovai (proc.)
Daugelis savivaldybės politikų supranta suaugusiųjų švietimo svarbą ir jį remia	37	19
Mažuma savivaldybės politikų supranta suaugusiųjų švietimo svarbą ir jį remia	31	19
Dalis politikų prisimena, kad toks švietimas reikalingas, bet tai baigiasi tik kalbomis	18	29
Absoliuti dauguma vietos politikų suaugusiųjų švietimo atžvilgiu yra visiškai abejingi	10	17
Kitoks atsakymas (įrašykite)	4	-
Sunku pasakyti, nežinau	-	17

Savivaldybių švietimo skyrių atstovų nuomonėse apie vietos politikų poziciją suaugusiųjų švietimo atžvilgiu (8 lentelė) nors ir nežymiai, vyrauja nuomonės, kad

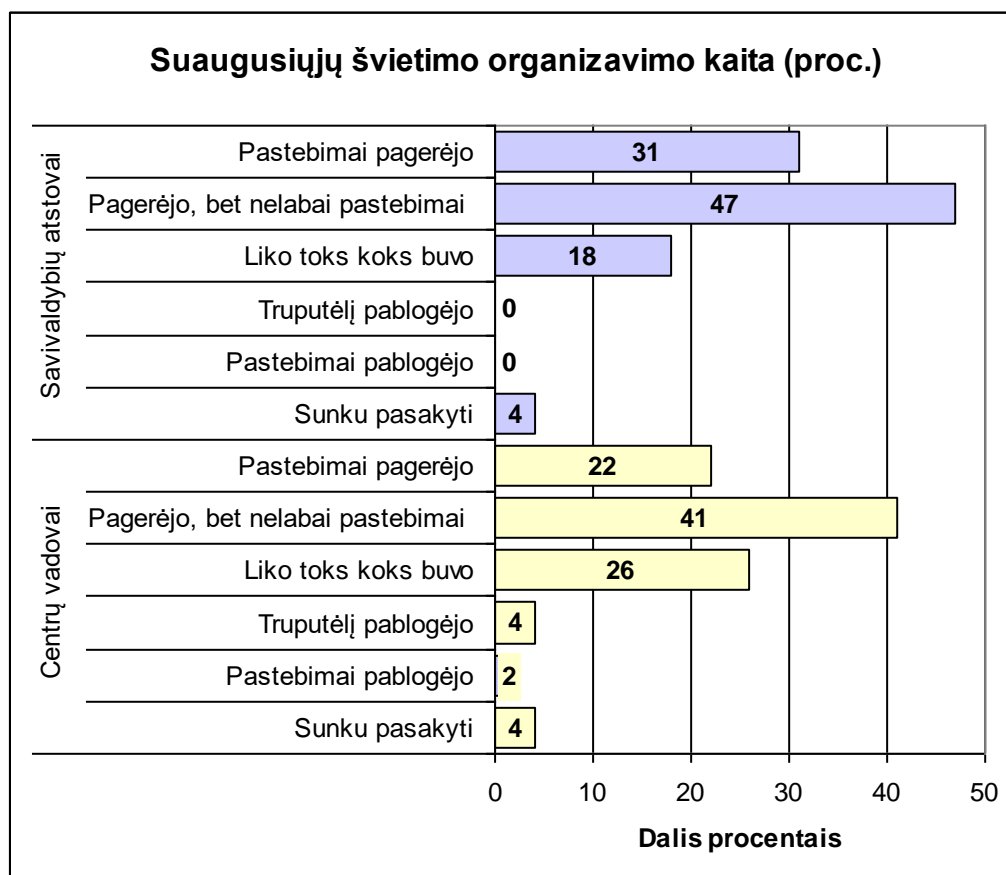
bent dalis politikų supranta ir remia suaugusiųjų švietimą. Beveik 40 proc. savivaldybių švietimo skyrių atstovų mano, kad daugelis savivaldybės politikų supranta suaugusiųjų švietimo svarbą ir jį remia, dar 31 proc. teigia, kad savivaldybės politikų tarpe suaugusiųjų švietimo svarbą supranta ir jį remia mažuma. Tuo tarpu suaugusiųjų mokymo centrų vadovų tarpe vietos politikų pozicija suaugusiųjų švietimo atžvilgiu vertinama kiek kitaip. Vyrauja nuomonė, kad dalis politikų prisimena, kad toks švietimas reikalingas, bet tai baigiasi tik kalbomis – taip mano beveik trečdalis vadovų. Tad švietimo įgyvendintojai išryškina jau anksčiau minėtą savivaldybių veiklos bruožą – pasyvią laikyseną šio švietimo organizavime, apsiribojančia kalbomis, o ne veiksmais: *„net reaguojant į konkrečias iniciatyvas - pažadai, o ne veiksmai“* (suprantama, tai neliečia visų savivaldybių); Taip pat teigiančių, kad dauguma arba bent mažuma savivaldybės politikų supranta suaugusiųjų švietimo svarbą ir jį remia tarp suaugusiųjų mokymo centrų vadovų žymiai mažiau – 38 proc., tuo tarpu tarp savivaldybių švietimo skyrių atstovų – 68 proc. Kad suaugusiųjų švietimo atžvilgiu yra visiškai abejingi absoliuti dauguma vietos politikų, mano 17 proc. suaugusiųjų mokymo centrų vadovų. Tad galima manyti, kad gana paplitusi savivaldybių politikų laikysena suaugusiųjų švietimo atžvilgiu yra labiau deklaruojama, negu realizuojama parama suaugusiųjų švietimui. Šią poziciją gana taikliai apibūdina aktyviai veikiančio Suaugusiųjų švietimo centro vadovas: *„Kol kas politikai mažai trukdo. Netrukdo, bet tenka išsikovoti švietėjams, kad netrukdytų. Švietimo centrai inicijuoja, atlieka, išsireikalauja. Politikai neinicijuoja – nebent netrukdo, bet dėl to irgi tenka kovoti.“* *„Savivaldybė galėtų inicijuoti – ir motyvavimas, ir informavimas, ir finansavimas jos galioje. Bet kol į šią veiklą žiūrima kaip į rekomenduojamą, o ne privalomą, toks ir požiūris, neipareigojantis“* (Savivaldybės tarybos narė).

Apklaustieji švietimo skyrių atstovai ir mokymo centrų vadovai konstatuoja, kad suaugusiųjų švietimo organizavimas, nors iš lėto, gerėja (8 pav.).

Abiejose grupėse vyrauja nuomonė, kad suaugusiųjų švietimo organizavimas pastaraisiais metais pagerėjo, bet daugumoje savivaldybių nedideliu mastu. Švietimo skyrių atstovai šią būklę, kaip ir kitais atžvilgiais, vertina kiek geriau: jų kiek daugiau nei centrų vadovų manančių, kad suaugusiųjų švietimo organizavimas pastebimai pagerėjo. Tuo tarpu daugiau vadovų nei švietimo skyrių atstovų mano, kad

organizavimas liko toks koks buvo. Gerėjimą pastebi ir ekspertai: „*Manau, kad nuolatinės kalbos ir intensyvios ES iniciatyvos kažkiek paskatino rimčiau žiūrėti į suaugusiųjų mokymąsi*“. Tad visumoje galima manyti, kad suaugusiųjų švietimo būklė savivaldybėse gerėja.

8 paveikslėlis. Savivaldybių švietimo skyrių atstovų bei suaugusiųjų mokymo centrų vadovų suaugusiųjų švietimo organizavimo kaitos pastaraisiais metais vertinimas.

Įvairios savivaldybės yra įvairiose suaugusiųjų švietimo organizavimo stadijose ir jose daugiau ar mažiau realizuojami įvairūs šio švietimo organizavimo modeliai. Savivaldybes, su kurių politikais ar merais bei vicemerais daryti interviu, pozicijass ir laikysenas suaugusiųjų švietimo atžvilgiu požiūriu labai apibendrintai galima suskirstyti į dvi grupes: pasyvios ir aktyvios laikysenos (pavadinimai sąlyginiai). „Pasyviajam“ laikysenų modeliui būdinga tai, kad veiklą inicijuoja ir organizuoja švietimo centrai ir kiti švietėjai, iš dalies šią veiklą inicijuoja įvairių žmonių grupių poreikius atstovaujančios visuomeninės organizacijos, kiti klubai ar asociacijos, kurios kreipiasi į savivaldybę ir verčia jos atstovus veikti, reaguojant į jų spaudimą arba, minėto švietimo centro vadovo žodžiais, „netrukdyti veikti“. Tokių savivaldybių

planuose šis švietimas dažniausiai neatsispindi ir nepriskiriamas, vieno vicemero žodžiais, „aštriausios miesto problemoms“. Pagrindinis dėmesys skiriamas formaliajam suaugusiųjų švietimui. Suaugusiųjų švietimas tokiose savivaldybėse dažniausiai suvokiamas visų pirma kaip formalus jaunimo švietimas, iš dalies darbo rinkos mokymai, kuriuos savivaldybė dažniausiai palieka Darbo biržos atsakomybėje. Kaip pagrindinė kliūtis, problema šiame modelyje savivaldybių atstovų įvardijama finansavimo stoka. Įsivaizduojamas realiausias sprendimo būdas – nereikalaujantis savivaldybės iniciatyvų privalomas šio švietimo organizavimas ir finansavimas, įteisintas įstatymu (analogiškai formaliajam bendrajam lavinimui).

„Aktyvesnių laikysenų“ modelyje savivaldybių politikai bando spręsti savivaldybėje esančias suaugusiųjų švietimo poreikių tenkinimo problemas, nelaukdami iniciatyvų ir spaudimo „iš apačios“. Nors suaugusiųjų švietimo poreikis ne visada gerai žinomas, jo nežinojimas suvokiamas kaip rimta problema. Tokias laikysenas, kaip minėta, dažniausiai lemia aktyvių, suprantančių šio švietimo svarbą žmonių buvimas savivaldybėje, veikla inicijuojama ir organizuojama aktyviai bendradarbiaujant su švietimo centrų specialistais ir kitomis švietimo organizacijomis. Suaugusiųjų švietimas čia užima svarbesnę vietą planuose, kai kur kuriamos šio švietimo strategijos. Pagrindinės problemos, su kuriomis susiduriama bandant tobulinti suaugusiųjų švietimą yra organizacinės bei suaugusiųjų motyvacijos ar poreikių: *„suaugusiųjų švietimo problemas išspęs organizavimas plus motyvacija – pinigų ir patalpų galima surasti“*.

„Aktyvesniųjų“ savivaldybių atstovai įvardijo problemas, su kuriomis jie susiduria, organizuodami suaugusiųjų švietimą savivaldybėse. Be jau minėtų kvalifikuotų specialistų, kompetencijų stokos, motyvacijos ir poreikio mokytis trūkumo bei nežinojimo, finansavimo ir kitų problemų (žr. skyrių 2.2), vardintos ir konkretesnės organizacinės problemos bei kliūtys.

Vieną jų grupę galima įvardinti kaip valstybės mastu organizuotos švietimo sistemos arba paprastesnio šio švietimo organizavimo modelio stoką. Savivaldybė, būdama tik dalinė šio švietimo organizatorė ir steigėja (greta kelių ministerijų, apskrities ir kt.), susiduria tiek su teisinio reglamentavimo, tiek su veiksnių derinimo tarp įvairių žinybų problemomis. Anot vienos savivaldybės mero, *„Neformalųjį galėtų kuruoti tik*

savivaldybė – dabar ir apskritis, ir kelios ministerijos, su visomis derint sudėtinga. Daug interesų, idėja tarp jų ir pradingsta.“ „Jei būtų mažiau derinimo tarp institucijų...Reikia įstatymų, kurie padėtų reglamentuoti ir derinti įvairių žinybų interesus, reglamentuotų finansavimo šaltinius (kuri dalis privačių lėšų, savivaldybės, valstybės)“. Ne visi pasisako už viso neformaliojo švietimo perdavimą savivaldybės žinion, pritariama ir žinybų įvairovei, bet paprastesnio jų santykių reglamentavimo pasigendama. Kai kurie atstovai siūlo, kad visą suaugusiųjų švietimą kuruotų viena ministerija, pavyzdžiui, ŠMM. Siūloma ir kad valdymą ir finansavimą derintų tarpusavyje ŠMM, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Savivaldybių asociacija, „nes reikia atsižvelgti ir į vietos poreikius“.

Viena iš sričių, kurios detalus teisinis reglamentavimas būtų labai svarbus – verslo centrų veikla, kurioje pasigendama įstatyminės bazės: *„Verslo centrų veiklos reglamentas turėtų būti aiškesnis. Galėtų būti ir platesnė bei universalesnė verslo informacijos centrų veikla – tai galėtų būti ir ūkininkų konsultavimas, ir darbo rinkos mokymai, ir kompiuteris ar kalbos. Trūksta aiškumo teisės aktuose; už ką, koks mokestis imamas, kas valdo ir pan. Arba švietimo centrų. Dabar kelios ministerijos ir tenka su jomis derinti.“* Viena iš darbo rinkos mokymų organizavimo problemų yra ir profesinio mokymo plėtros problema: *„Vidurinės mokyklos dėl „krepšelio“ suinteresuotos tempti mokinius, kurie galėtų sėkmingai mokytis profesinėse mokyklose. Profesinės dėl to nesurenka mokinių“.*

Kita problema susijusi su informacijos apie praktinius švietimo organizavimo modelius ir būdus bei patirtį stoka. Anot apklaustųjų, nepakanka vien įstatymų, nes tie įstatymai gali būti įvairiai įgyvendinami. *„Dar viena problema – organizavimo patirtis: tas pats įstatymas įvairiose savivaldybėse įvairiai įgyvendinamas. Išradinėjam dviračius kiekvienoj savivaldybėj, o turėtume dalintis patirtimi. Pavyzdžiui, žinau, kad Druskininkuose savivaldybė viena iš savo biudžeto remia švietimo centrą. Koks būtų naudingas seminaras - pavyzdžiui, kaip būna, kai savivaldybė viena organizuoja ir finansuoja, nuvažiuot į tuos pačius Druskininkus, išsiaiškint, pažiūrėt ir kaip kitur; koks modelis geriausias, kai remia ir valstybė, ir savivaldybė –Lietuvoje, užsienyje. Dabar seminarai retai būna reikiamo lygio, dažnai nenaudingi. Tokios praktinės informacijos labai trūksta, būtų galima lanksčiau dirbti.“* Nors savivaldybių atstovai supranta, kad įvairiose savivaldybėse švietimo

poreikiai gali būti ir yra skirtingi, tad netiktų ir vienas organizavimo modelis, informacijos ir žinių apie praktinius organizavimo aspektus ir patirtį, kurias, būtų galima kūrybiškai taikyti organizuojant švietimą savivaldybėse labai trūksta.

IŠVADOS

1. Apie pusę apklaustų suaugusiųjų mokymo centrų / klasių vadovų ir savivaldybių švietimo skyrių vadovų (ar atstovų) mano, kad suaugusiųjų švietimo būklė savivaldybėse yra prastesnė negu kitų švietimo sričių. Savivaldybių atstovai yra linkę vaizduoti (arba matyti) situaciją kiek šviesesnėmis spalvomis, negu suaugusiųjų mokymo centrų vadovai.
2. Visumoje suaugusiųjų švietimui skiriamas dėmesys savivaldybėje vertintinas kaip nepakankamas. Konstatuojamas inercijos buvimas šioje srityje, kai suaugusiųjų švietimas, ypač neformalus, tradiciškai nustumiamas į antraeilę problemų plotmę. Daugelyje savivaldybių į jį žiūrima kaip į antraeilę, neprivalomą veiklą.
3. Neformaliajam suaugusiųjų švietimui savivaldybėse skiriama žymiai mažiau dėmesio, negu valstybės mastu organizuotam ir „krepšelio“ finansuojamam formaliajam bendrajam lavinimui. Daugiausia dėmesio neformaliajame švietime skiriama užsienio kalbų mokymuisi, savišvietai, iš dalies darbo rinkos mokymams, mažiausiai – meniniam, pilietiniam, sveikatingumo ugdymui.
4. Suaugusiųjų švietimui skiriamas dėmesys neretai yra deklaratyvus pobūdžio - šis švietimas valstybės ir dalies savivaldybių dokumentuose jau įvardijamas kaip svarbus, jam skiriamas dėmesys planuose, bet dažnai jie neparemiami realiais veiksmais. Be to, dažnai savivaldybėse suaugusiųjų švietimui neskiriamas dėmesys ir planavimo lygiu.
5. Daugumos savivaldybių administracijoje yra asmuo, kuris atsakingas už suaugusiųjų švietimą greta kitų veiklos sričių ir tokią būklę daugumas apklaustų tiek savivaldybių atstovų tiek ekspertų vertina kaip nepakankamą: jų nuomone, šiam darbui turėtų būti skirtas specialus etatas ar bent kuruojantis žmogus taryboje. Tik šią sritį kuruojantis asmuo yra tik absoliučioje mažumoje savivaldybių, o dešimtdalyje savivaldybių šios srities niekas nekuruoja.
6. Tarp svarbiausių suaugusiųjų švietimą savivaldybėse plėtoti trukdančių problemų įvardijama žmogiškųjų išteklių problema – tai kvalifikuotų suaugusiųjų švietimo vadybininkų, andragogų ir kitų aktyvių specialistų tiek savivaldybės taryboje ir administracijoje stoka, tiek, mažesniu laipsniu,

švietimo įstaigose. Su šia problema susijusi ir viso savivaldybių personalo nepakankama kompetencija šioje srityje. Nemaža dalis savivaldybių atstovų ir kai kurie ekspertai būtent specialistų įdarbinimo savivaldybėse bei jų kvalifikacijos ugdymo klausimus laiko pagrindine suaugusiųjų švietimo tobulinimo priemone, o viena svarbiausių problemų - aiškios kadru politikos – strategijos nebuvimas (valstybės ir savivaldybės lygmenyse).

7. Būdingomis problemomis apie du trečdalius mokymo centrų vadovų taip pat laiko skurdžią suaugusiųjų švietimo institucijų materialinę bazę, metodinių priemonių bei vadovėlių suaugusiems trūkumą ir finansavimo problemą. Ją kaip aktualią įvardijo visos apklausiamųjų grupės, kaip ypač aktualus minėtas neformaliojo švietimo, kurio finansavimas mažiau reglamentuotas įstatymų, finansavimas. Atstovai tų savivaldybių, kuriose mažiau dirbama šiuo klausimu ir praktiškai vykdomas tik formalus suaugusiųjų švietimas, finansavimo trūkumą nurodo kaip pagrindinę suaugusiųjų švietimą plėtoti trukdančią problemą. Tuo tarpu savivaldybėse, kur tiek planavimo, tiek vadybos lygmeniu ši švietimą bandoma įgyvendinti aktyviau, pagrindine problema tampa ne tiek finansavimas, o efektyvus turimų ir galimų išteklių panaudojimas. Čia daugiau akcentuojamos vadybos, koordinavimo, žmogiškųjų išteklių problemos, o finansavimo problema aptariama siejant ją su organizavimu, vadyba.
8. Svarbi problema respondentų akimis yra ir valstybinio koordinavimo bei strategijos suaugusiųjų švietimo srityje trūkumas. Per mažą dėmesį suaugusiųjų švietimui politikos lygmenyje tiek nacionaliniu, tiek apskričių, tiek savivaldybių mastu įvardija ir apklaustieji ekspertai.
9. Kaip svarbi suaugusiųjų švietimo organizavimo problema įvardijamas ir nepakankamas informuotumas ir suaugusiųjų švietimo problematikos suvokimas tiek savivaldybėse bei valstybės institucijose, tiek visų lygių švietimo institucijose.
10. Dar viena aktualių problemų grupė – gyventojų ir darbdavių sąmoningumas, motyvacija, poreikiai, bendradarbiavimas su švietimo organizatoriais.
11. Kaip svarbi problema visų respondentų grupių įvardijama ir gyventojų poreikio bei motyvacijos mokytis stoka, taip pat detalios informacijos apie poreikius stoka, ypač motyvacijos problema aktuali kaimo vietovėms, kur ji siejama ir su mokymosi prieinamumu.

12. Svarbi problema yra ir informacijos bei kvalifikacijos kėlimo renginių apie praktinius suaugusiųjų švietimo įgyvendinimo, organizavimo aspektus, gerą patirtį trūkumas.
13. Didesnė dalis savivaldybių švietimo skyrių atstovų mano, kad suaugusiųjų švietimo plėtotės uždaviniai savivaldybių strateginiuose dokumentuose – tiek strateginiuose planuose, tiek švietimo strategijose - yra atspindėti fragmentiškai. Be to ir planai kartais nemaža dalimi yra formalūs, neparemti lėšomis ir konkrečiais veiksmais .
14. Apibendrinant savivaldybių švietimo skyrių atstovų atsakymus apie mokymosi sąlygas suaugusiems siekiant įgyti profesiją ar persikvalifikuoti, galima teigti, kad savivaldybėse šiuo metu tos sąlygos yra tik planuojamos ir pradedamos kurti, tik mažesnėje dalyje savivaldybių jau kuriamos. Penktadalis savivaldybių atstovų pastebi, kad mokymosi sąlygos suaugusiems jau sudarytos.
15. Dauguma savivaldybių švietimo skyrių atstovų ir suaugusiųjų švietimo centrų vadovų mano, kad institucijų bendradarbiavimas suaugusiųjų švietimo srityje nėra glaudus, veikiau vidutiniškas. Vidutiniškai ir menkai vertinamas bendradarbiavimas tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų ir visuomeninių organizacijų. Tarp svarbesnių organizacinių su įstaigų ir žinybų bendradarbiavimu susijusių problemų pažymėtina ir teisinio kai kurių suaugusiųjų švietimo grandžių (pav. verslo centrų) reglamentavimo stoka, taip pat savivaldybėms kelia problemų suaugusiųjų švietimo organizavimo ir finansavimo „daugiažinybiškumas“ – įvairių ministerijų, apskričių ir pan. interesų derinimas.
16. Daugumoje savivaldybių suaugusiųjų švietimo klausimai kol kas yra planavimo ir pavienių naujovių įgyvendinimo stadijoje, o pastoviai šia sritimi domimasi kiek daugiau negu penktadalyje savivaldybių.
17. Savivaldybės politikų požiūrį į suaugusiųjų švietimą savivaldybių švietimo skyrių atstovai vertina geriau negu suaugusiųjų mokymo centrų vadovai. Galima manyti, kad gana paplitusi savivaldybių politikų laikysena suaugusiųjų švietimo atžvilgiu yra labiau deklaruojama, negu realizuojama parama suaugusiųjų švietimui.
18. Remiantis apklausos duomenimis, galima teigti, kad suaugusiųjų švietimo organizavimas pastaraisiais metais pagerėjo, bet daugumoje savivaldybių

nedideliu mastu. Aktyvi veikla, naujovių diegimas savivaldybėse daugiausia grindžiamas aktyvių asmenybių iniciatyvomis ir veikla, o ne veikia kaip planinga organizuota sistema. Didelę reikšmę suaugusiųjų švietimo organizavime turi iniciatyvių kompetentingų žmonių buvimas savivaldybės taryboje, švietimo skyriuose, centruose ir kitur. Taip pat didelę reikšmę turi iniciatyvūs žemesniosios grandies organizatoriai – kaimų bendruomenių vadovai, seniūnijų, bibliotekų, visuomeninių organizacijų atstovai. Kai kur pradedamos kurti ir daugiau ar mažiau veikia ir organizuotos strategijos, bet jos dar yra veiklos užuomazgoje.

Priedai

1. Anketa švietimo skyriams.
2. Anketa suaugusiųju mokymo centram.
3. Interviu su vietos politikais struktūra.
4. Interviu su ekspertais struktūra.

Suaugusiųjų švietimo organizavimo būklė savivaldybėse

ANKETA

Šiuo metu Lietuvos suaugusiųjų švietimo ir informavimo centro pavedimu grupė sociologų atlieka tyrimą apie suaugusiųjų švietimo organizavimo būklę savivaldybėse (pridedamas Švietimo ir mokslo ministerijos prašymas). Vienas iš tyrimo uždavinių yra išnagrinėti savivaldybių švietimo skyrių atstovų nuomones. Todėl maloniai prašome **Jus arba Jūsų įgaliotą asmenį** atvirai ir išsamiai atsakyti į šios nedidelės anketos klausimus. **Apklausa yra anoniminė**, Jūsų pavardė ir vardas niekur tyrimo ataskaitoje minimi nebus, o atsakymai bus analizuojami tik apibendrintos statistinės informacijos pavidalu. Atsakymai į klausimus tikrai neužims daug Jūsų laiko ir, tikimės, pasirodys Jums įdomūs. Tyrimo rezultatai padės tobulinti ateities darbus plėtojant mūsų šalyje nuolatinį mokymąsi.

Siūlome Jums atsakyti į anketą kompiuterio pagalba. Tokiu atveju prašome pažymėti tinkamą atsakymo variantą ženklų "X" langelyje (prašytume kairiu pelės klavišu du kartus spustelėti ant langelio ir dialogo lange pažymėti „checked“ arba „default number“ ar „default text“ languose) arba tiesiog pabraukite ar kitaip pažymėkite tinkamą atsakymo variantą. Užpildytą anketą prašome grąžinti mums elektroniniu paštu iki 2006 gruodžio 12 d.

Dėkojame už pagalbą ir linkime sėkmės!

Siekiant vienodo anketoje vartojamų suaugusiųjų švietimo sąvokų supratimo, **siūlome tokį jų apibrėžimą:**

Formalus suaugusiųjų švietimas – suaugusiųjų pradinis, pagrindinis, vidurinis ugdymas, profesinis mokymas, aukštesniosios ir aukštojo mokslo studijos, laiduojant tą patį išsilavinimo lygį, kaip nuosekliojo švietimo sistema.

1. Pradžioje prašytume Jus apibendrintai įvertinti suaugusiųjų švietimo būklę Jūsų savivaldybėje lyginant su kitomis švietimo sistemos dalimis, pavyzdžiui, mokinių iki 18 m. bendruoju lavinimu, profesiniu mokymu ir kt.

- Suaugusiųjų švietimo būklė ženkliai blogesnė už daugelio kitų švietimo sričių
- Šiek tiek prastesnė
- Maždaug tokia pati kaip ir visų kitų švietimo sričių
- Šiek tiek geresnė
- Suaugusiųjų švietimo būklė ženkliai geresnė už daugelio kitų švietimo sričių
- Kitoks atsakymas (įrašykite)

2. Prašytume įvertinti, kiek dėmesio (pirmiausia planavimo ir finansavimo lygiais) susilaukia Jūsų savivaldybėje šios sudėtinės suaugusiųjų švietimo sritys? Pasirinkite atsakymą kiekvienoje eilutėje.

SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO DALYS	Daug dėmesio	Vidutiniškai	Mažai dėmesio	Jokio dėmesio
1. Formalus suaugusiųjų švietimas	☐	☐	☐	☐
2. Neformalus suaugusiųjų švietimas	☐	☐	☐	☐

3. O dabar dar siauresnis klausimas tik apie neformalų suaugusiųjų švietimą. Kiek dėmesio (pirmiausia planavimo ir finansavimo lygiais) susilaukia Jūsų savivaldybėje šios neformalaus suaugusiųjų švietimo sritys? Pasirinkite atsakymą kiekvienoje eilutėje.

NEFORMALUS SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO SRITYS	Daug dėmesio	Vidutiniškai	Mažai	Jokio dėmesio
1. Darbo rinkos mokymai (profesinės kvalifikacijos tobulinimas, perkvalifikacija ir pan.)	☐	☐	☐	☐
2. Verslumo ugdymas	☐	☐	☐	☐
3. Užsienio kalbų mokymas (-ąsis)	☐	☐	☐	☐
4. Meninis suaugusiųjų ugdymas	☐	☐	☐	☐
5. Pilietinis suaugusiųjų švietimas	☐	☐	☐	☐
6. Sveikatingumo ugdymas	☐	☐	☐	☐
7. Bendroji savišvieta (bibliotekos, klubai ir pan.)	☐	☐	☐	☐
8. Kitos sritys (įrašykite)	☐	☐	☐	☐

4. Kiek žemiau paminėtos problemos būdingos suaugusiųjų švietimo atžvilgiu Jūsų savivaldybėje? Pažymėkite atsakymą kiekvienoje eilutėje.

PROBLEMOS	Labai būdinga	Gana būdinga	Gana nebūdinga	Visiškai nebūdinga
1. Finansavimo, lėšų trūkumas	☐	☐	☐	☐
2. Skurdi suaugusiųjų švietimo institucijų materialinė bazė	☐	☐	☐	☐
3. Prasta suaugusiųjų švietimo įstaigų infrastruktūra, tinklas	☐	☐	☐	☐
4. Suaugusiųjų motyvacijos mokytis stoka	☐	☐	☐	☐
5. Suaugusiųjų klausytojų trūkumas mokymo įstaigose	☐	☐	☐	☐
6. Suaugusiųjų švietimo srityje trūksta tarpinstitucinio bendradarbiavimo	☐	☐	☐	☐
7. Suaugusiųjų švietimo srityje trūksta bendradarbiavimo su verslo struktūromis	☐	☐	☐	☐
8. Darbdaviai neskatina darbuotojų mokytis	☐	☐	☐	☐
9. Neformalaus suaugusiųjų švietimo pažymėjimai nepripažįstami darbo rinkoje	☐	☐	☐	☐
10. Vietos suaugusiųjų švietimo įstaigų mokymo programose per mažai dėmesio darbo rinkos poreikiams	☐	☐	☐	☐
11. Neužtenka dėmesio ir finansavimo darbo rinkos mokymams (profesinės kvalifikacijos tobulinimui ir pan.)	☐	☐	☐	☐
12. Neužtenka dėmesio ir finansavimo suaugusiųjų savišvietai (meninei, pilietinei ir kt.)	☐	☐	☐	☐
13. Trūksta metodinių priemonių, vadovėlių suaugusiems	☐	☐	☐	☐
14. Trūksta kvalifikuotų suaugusiųjų švietimo specialistų (andragogų)	☐	☐	☐	☐
15. Trūksta pažangių suaugusiųjų švietimo vadybininkų	☐	☐	☐	☐
16. Trūksta valstybinio koordinavimo ir strategijos suaugusiųjų švietimo srityje	☐	☐	☐	☐
17. Nepakankamas šios srities administravimas savivaldybės lygiu	☐	☐	☐	☐
18. Kitos problemos (įrašykite)	☐	☐	☐	☐

5. Ar atsispindi suaugusiųjų švietimo plėtotės uždaviniai, jų įgyvendinimo priemonės šiuose Jūsų savivaldybės strateginiuose dokumentuose? Pažymėkite atsakymą kiekvienoje eilutėje.

DOKUMENTAI	Atsispindi aiškiai	Atsispindi, bet fragmentiškai	Neatsispindi	Sunku pasakyti
1. Savivaldybės strateginis planas (raidos strategija ir pan.)	☐	☐	☐	☐
2. Savivaldybės švietimo strategija (raidos strategija, plėtotės planas ir pan.)	☐	☐	☐	☐
3. Kiti dokumentai (įrašykite)	☐	☐	☐	☐

6. Kaip manote, ar Jūsų savivaldybėje iš esmės jau sudarytos mokymosi sąlygos suaugusiems siekiant įgyti profesiją ar persikvalifikuoti?

- Jau sudarytos
 Dar nesudarytos, bet toks uždavinys sparčiai įgyvendinamas
 Dar nesudarytos, bet planuojama mokymosi sąlygas plėtoti
 Nesudarytos
 Kitoks atsakymas (įrašykite)

7. Kaip įvertintumėte Jūsų savivaldybėje įvairių institucijų bendradarbiavimo mastą suaugusiųjų švietimo srityje? Pažymėkite atsakymą kiekvienoje eilutėje.

BENDRADARBIACVIMAS	Glaudus	Vidutiniškas	Menkas	Sunku pasakyti
1. Savivaldybės su suaugusiųjų švietimo įstaigomis	☐	☐	☐	☐
2. Tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų	☐	☐	☐	☐
3. Tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų ir verslo įstaigų, įmonių, organizacijų	☐	☐	☐	☐
4. Tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų ir kitų švietimo įstaigų, pvz. darželių ir kt.	☐	☐	☐	☐
5. Tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų ir visuomeninių organizacijų	☐	☐	☐	☐
6. Kitos bendradarbiavimo formos (įrašykite)	☐	☐	☐	☐

8. Ar Jūsų savivaldybės švietimo skyriuje, ar kitame savivaldybės administracijos padalinyje yra specialiai už suaugusiųjų švietimą atsakinga pareigybė?

- Yra kelios tokios pareigybės
 Yra viena pareigybė
 Yra asmuo, kuris atsakingas už suaugusiųjų švietimą greta kitų veiklos sričių
 Suaugusiųjų švietimą pavieniai darbuotojai kuruoja pasikeisdami
 Suaugusiųjų švietimo specialiai savivaldybėje niekas nekuruoja
 Kitoks atsakymas (įrašykite)

9. Kaip manote, kokioje stadijoje dabar yra suaugusiųjų švietimo organizavimas Jūsų savivaldybėje?

- Įgyvendinami esminiai strateginiai pokyčiai
- Esminiai pokyčiai yra planavimo stadijoje, kol kas inicijuojamos pavienės naujovės
- Suaugusiųjų švietimo organizavimo naujovės dar tik pamąstymų lygyje, šiaip viskas po senovei
- Ypatingų naujovių artimiausiu metu nenumatoma, nes ir taip viskas funkcionuoja gerai
- Sunku pasakyti, nes rimtos diskusijos suaugusiųjų švietimo klausimais nėra
- Kitoks atsakymas (įrašykite)

10. Ar per pastaruosius keletą metų Jūsų savivaldybėje vyko specialiai suaugusiųjų švietimui skirti susirinkimai, diskusijos?

- Vyko dažnai
- Vieną kitą kartą
- Nevyko
- Sunku atsiminti

11. Kaip vertinate vietos politikų, pirmiausia savivaldybės tarybos narių poziciją suaugusiųjų švietimo atžvilgiu?

- Daugelis savivaldybės politikų supranta suaugusiųjų švietimo svarbą ir jį remia
- Mažuma savivaldybės politikų supranta suaugusiųjų švietimo svarbą ir jį remia
- Dalis politikų prisimena, kad toks švietimas reikalingas, bet tai baigiasi tik kalbomis
- Absoliuti dauguma vietos politikų suaugusiųjų švietimo atžvilgiu yra visiškai abejingi
- Kitoks atsakymas (įrašykite)

12. Kaip, Jūsų nuomone, kito suaugusiųjų švietimo organizavimas savivaldybėje per pastaruosius keletą metų? Negalvokite apie vieną kurį nors pasisekusį ar nepasisekusį atvejį, projektą, vertinkite apibendrintai.

- Suaugusiųjų švietimo organizavimas pastaraisiais metais pastebimai pagerėjo
- Pagerėjo, bet nelabai pastebimai
- Liko toks koks buvo
- Truputėlį pablogėjo
- Pastebimai pablogėjo
- Sunku pasakyti

Dabaigi dar keletas klausimų apie Jūsų darbą

13. Kiek metų dirbate savivaldybės švietimo skyriuje? (įrašykite)

14. Kiek viso darbuotojų Jūsų savivaldybės švietimo skyriuje? (įrašykite)

15. Kaip manote, ar kokybiškai atlikti švietimo organizavimo darbus Jūsų savivaldybės švietimo skyriuje pakanka darbuotojų?

- Visiškai pakanka
- Beveik pakanka
- Gerokai trūksta
- Labai trūksta

16. Jeigu turite papildomų pastabų dėl suaugusiųjų švietimo organizavimo savivaldybėje prašytume jas išdėstyti

Suaugusiųjų švietimo organizavimo būklė savivaldybėse

ANKETA

Šiuo metu Lietuvos suaugusiųjų švietimo ir informavimo centro pavedimu grupė sociologų atlieka tyrimą apie suaugusiųjų švietimo organizavimo būklę savivaldybėse (pridedamas Švietimo ir mokslo ministerijos prašymas). Vienas iš tyrimo uždavinių yra išnagrinėti suaugusiųjų mokymo centrų vadovų nuomones. Todėl maloniai prašome **Jus arba Jūsų įgaliotą asmenį** atvirai ir išsamiai atsakyti į šios nedidelės anketos klausimus. **Apklausa yra anoniminė**, Jūsų pavardė ir vardas niekur tyrimo ataskaitoje minimi nebus, o atsakymai bus analizuojami tik apibendrintos statistinės informacijos pavidalu. Atsakymai į klausimus tikrai neužims daug Jūsų laiko ir, tikimės, pasirodys Jums įdomūs. Tyrimo rezultatai padės tobulinti ateities darbus plėtojant mūsų šalyje nuolatinį mokymąsi.

Siūlome Jums atsakyti į anketą kompiuterio pagalba. Tokiu atveju prašome pažymėti tinkamą atsakymo variantą ženklu "X" langelyje (prašytume kairiu pelės klavišu du kartus spustelėti ant langelio ir dialogo lange pažymėti „checked“ arba „default number“ ar „default text“ languose) arba tiesiog pabraukite ar kitaip pažymėkite tinkamą atsakymo variantą. Užpildytą anketą prašome grąžinti mums elektroniniu paštu iki 2006 gruodžio 12 d.

Dėkojame už pagalbą ir linkime sėkmės!

Siekiant vienodo anketoje vartojamų suaugusiųjų švietimo sąvokų supratimo, **siūlome tokį jų apibrėžimą:**

Formalus suaugusiųjų švietimas – suaugusiųjų pradinis, pagrindinis, vidurinis ugdymas, profesinis mokymas, aukštesniosios ir aukštojo mokslo studijos, laiduojant tą patį išsilavinimo lygį, kaip nuosekliojo švietimo sistema. Rezultatas - valstybės prinažintas. išsilavinima liudijantis

1. Pradžioje prašytume Jus apibendrintai įvertinti suaugusiųjų švietimo būklę Jūsų savivaldybėje lyginant su kitomis švietimo sistemos dalimis, pavyzdžiui, mokinių iki 18 m. bendruoju lavinimu, profesiniu mokymu ir kt.

- Suaugusiųjų švietimo būklė ženkliai blogesnė už daugelio kitų švietimo sričių
- Šiek tiek prastesnė
- Maždaug tokia pati kaip ir visų kitų švietimo sričių
- Šiek tiek geresnė
- Suaugusiųjų švietimo būklė ženkliai geresnė už daugelio kitų švietimo sričių
- Kitoks atsakymas (įrašykite)

2. Prašytume įvertinti, kiek dėmesio, Jūsų nuomone, (pirmiausia planavimo ir finansavimo lygiais) susilaukia Jūsų savivaldybėje šios sudėtinės suaugusiųjų švietimo sritys? Pasirinkite atsakymą kiekvienoje eilutėje.

SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO DALYS	Daug dėmesio	Vidutiniškai	Mažai dėmesio	Jokio dėmesio
1. Formalus suaugusiųjų švietimas	☐	☐	☐	☐
2. Neformalus suaugusiųjų švietimas	☐	☐	☐	☐

3. O dabar dar siauresnis klausimas tik apie neformalų suaugusiųjų švietimą. Jūsų nuomone, kiek dėmesio (pirmiausia planavimo ir finansavimo lygiais) susilaukia Jūsų savivaldybėje šios neformalaus suaugusiųjų švietimo sritys? (Pasirinkite atsakymą kiekvienoje eilutėje. Jeigu vertinti sudėtinga, pavyzdžiui, situacijos nežinote, eilutę praleiskite).

NEFORMALUS SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO SRITYS	Daug dėmesio	Vidutiniškai	Mažai	Jokio dėmesio
1. Darbo rinkos mokymai (profesinės kvalifikacijos tobulinimas, perkvalifikacija ir pan.)	☐	☐	☐	☐
2. Verslumo ugdymas	☐	☐	☐	☐
3. Užsienio kalbų mokymas (-ąsis)	☐	☐	☐	☐
4. Meninis suaugusiųjų ugdymas	☐	☐	☐	☐
5. Pilietinis suaugusiųjų švietimas	☐	☐	☐	☐
6. Sveikatingumo ugdymas	☐	☐	☐	☐
7. Bendroji savišvieta (bibliotekos, klubai ir pan.)	☐	☐	☐	☐
8. Kitos sritys (įrašykite)	☐	☐	☐	☐

4. Kaip manote, kiek žemiau paminėtos problemos būdingos suaugusiųjų švietimo atžvilgiu Jūsų savivaldybėje? Pažymėkite atsakymą kiekvienoje eilutėje.

PROBLEMOS	Labai būdinga	Gana būdinga	Gana nebūdinga	Visiškai nebūdinga	Sunku pasakyti
19. Finansavimo, lėšų trūkumas	☐	☐	☐	☐	☐
20. Skurdi suaugusiųjų švietimo institucijų materialinė bazė	☐	☐	☐	☐	☐
21. Prasta suaugusiųjų švietimo įstaigų infrastruktūra, tinklas	☐	☐	☐	☐	☐
22. Suaugusiųjų motyvacijos mokytis stoka	☐	☐	☐	☐	☐
23. Suaugusiųjų klausytojų trūkumas mokymo įstaigose	☐	☐	☐	☐	☐
24. Suaugusiųjų švietimo srityje trūksta tarpinstitucinio bendradarbiavimo	☐	☐	☐	☐	☐
25. Suaugusiųjų švietimo srityje trūksta bendradarbiavimo su verslo struktūromis	☐	☐	☐	☐	☐
26. Darbdaviai neskatina darbuotojų mokytis	☐	☐	☐	☐	☐
27. Neformalaus suaugusiųjų švietimo pažymėjimai nepripažįstami darbo rinkoje	☐	☐	☐	☐	☐
28. Vietos suaugusiųjų švietimo įstaigų mokymo programose per mažai dėmesio darbo rinkos poreikiams	☐	☐	☐	☐	☐
29. Neužtenka dėmesio ir finansavimo darbo rinkos mokymams (profesinės kvalifikacijos tobulinimui ir pan.)	☐	☐	☐	☐	☐
30. Neužtenka dėmesio ir finansavimo suaugusiųjų savišvietai (meninei, pilietinei ir kt.)	☐	☐	☐	☐	☐
31. Trūksta metodinių priemonių, vadovėlių suaugusiems	☐	☐	☐	☐	☐
32. Trūksta kvalifikuotų suaugusiųjų švietimo specialistų (andragogų)	☐	☐	☐	☐	☐
33. Trūksta pažangių suaugusiųjų švietimo vadybininkų					
34. Trūksta valstybinio koordinavimo ir strategijos suaugusiųjų švietimo srityje	☐	☐	☐	☐	☐
35. Nepakankamas šios srities administravimas savivaldybės lygiu	☐	☐	☐	☐	☐
36. Kitos problemos (įrašykite)	☐	☐	☐	☐	☐

5. Kaip įvertintumėte Jūsų savivaldybėje įvairių institucijų bendradarbiavimo mastą suaugusiųjų švietimo srityje? Pažymėkite atsakymą kiekvienoje eilutėje.

BENDRADARBIACVIMAS	Glaudus	Vidutiniškas	Menkas	Sunku pasakyti
1. Savivaldybės su suaugusiųjų švietimo įstaigomis	☐	☐	☐	☐
2. Tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų	☐	☐	☐	☐
3. Tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų ir verslo įstaigų, įmonių, organizacijų	☐	☐	☐	☐
4. Tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų ir kitų švietimo įstaigų, pvz. darželių ir kt.	☐	☐	☐	☐
5. Tarp suaugusiųjų švietimo įstaigų ir visuomeninių organizacijų	☐	☐	☐	☐
6. Kitos bendradarbiavimo formos (įrašykite)	☐	☐	☐	☐

6. Kaip manote, kokioje stadijoje dabar yra suaugusiųjų švietimo organizavimas Jūsų savivaldybėje?

- Įgyvendinami esminiai strateginiai pokyčiai
- Esminiai pokyčiai yra planavimo stadijoje, kol kas inicijuojamos pavienės naujovės
- Suaugusiųjų švietimo organizavimo naujovės dar tik pamąstymų lygyje, šiaip viskas po senovei
- Ypatingų naujovių artimiausiu metu nenumatoma, nes ir taip viskas funkcionuoja gerai
- Sunku pasakyti, nes rimtos diskusijos suaugusiųjų švietimo klausimais nėra
- Kitoks atsakymas (įrašykite)

7. Ar per pastaruosius keletą metų Jums teko dalyvauti Jūsų miesto ar rajono savivaldybėje vykusiuose specialiai suaugusiųjų švietimui skirtuose susirinkimuose, diskusijose?

- Teko dažnai
- Vieną kitą kartą
- Neteko
- Sunku atsiminti

8. Kaip vertinate vietos politikų, pirmiausia savivaldybės tarybos narių poziciją suaugusiųjų švietimo atžvilgiu?

- Daugelis savivaldybės politikų supranta suaugusiųjų švietimo svarbą ir jį remia
- Mažuma savivaldybės politikų supranta suaugusiųjų švietimo svarbą ir jį remia
- Dalis politikų prisimena, kad toks švietimas reikalingas, bet tai baigiasi tik kalbomis
- Absoliuti dauguma vietos politikų suaugusiųjų švietimo atžvilgiu yra visiškai abejingi
- Sunku pasakyti, nežinau
- Kitoks atsakymas (įrašykite)

9. Kaip, Jūsų nuomone, kito suaugusiųjų švietimo organizavimas savivaldybėje per pastaruosius keletą metų? Negalvokite apie vieną kurį nors pasisekusį ar nepasisekusį atvejį, projektą, vertinkite apibendrintai.

- Suaugusiųjų švietimo organizavimas pastaraisiais metais pastebimai pagerėjo
- Pagerėjo, bet nelabai pastebimai
- Liko toks koks buvo
- Truputėlį pablogėjo
- Pastebimai pablogėjo
- Sunku pasakyti

10. Kaip manote, kokius suaugusiųjų švietimo organizavimo aspektus būtina pirmiausia patobulinti Jūsų savivaldybėje? Prašytume parašyti

11. Jeigu turite papildomų pastabų dėl suaugusiųjų švietimo organizavimo savivaldybėje prašytume jas išdėstyti

DAR KARTĄ DĖKOJAME UŽ ATSAKYMUS

Suaugusiųjų švietimo organizavimo būklė savivaldybėse

SAVIVALDYBIŲ TARYBŲ (ŠVIETIMO KOMITETŲ) PIRMININKŲ, MERŲ, VICEMERŲ APKLAUSA

Formalus suaugusiųjų švietimas - pradinis, pagrindinis, vidurinis ugdymas, profesinis mokymas, aukštesniosios ir aukštojo mokslo studijos, laiduojantis tą patį išsilavinimo lygį, kaip nuosekliojo švietimo sistema. Rezultatas - valstybės pripažintas, išslavinimą liudijantis dokumentas.

Neformalus suaugusiųjų švietimas - tai pats įvairiausias asmens ir visuomenės interesų sąlygojamas suaugusiųjų mokymas ir mokymasis, apimantis visas į valstybės švietimo registrą neįtrauktas švietimo rūšis: bendrąjį ir profesinį lavinimąsi (jei jo apimtis nesudaro reglamentuoto modulio), pomėgių ugdymą, bendrąją savišvietą.

- 1. Kiek dėmesio (planuose, finansavime ir pan.) skiriama suaugusiųjų švietimui, lyginant su kitomis švietimo formomis Koks rūpinimosi formaliu ir neformaliu suaugusiųjų švietimu santykis? Ar šis dėmesys, Jūsų nuomone, pakankamas?**
- 2. Ar per pastaruosius metus savivaldybėje vyko suaugusiųjų švietimui skirti susirinkimai, posėdžiai? Kiek šiais klausimais rūpinamasi Jūsų atstovaujamos partijos rajono poskyrio veikloje?**
- 3. Kaip vertinate šio švietimo organizavimo būklę?Ar efektyviai savivaldybės suaugusiųjų švietimo institucijos pasidalija funkcijas, bendradarbiauja? Kaip apibūdintumėte savivaldybės tarybos, politikų galimą vaidmenį?**
- 4. Kiek dėmesio (planavimo ir finansavimo lygiais) susilaukia Jūsų savivaldybėje šios neformalaus suaugusiųjų švietimo sritys? Ar šis dėmesys pakankamas?**

Darbo rinkos mokymai (profesinės kvalifikacijos tobulinimas, perkvalifikavimas)

Verslumo ugdymas

Užsienio kalbų mokymas (-asis)

Meninis suaugusiųjų ugdymas

Pilietinis suaugusiųjų švietimas

Sveikatingumo ugdymas

Bendroji savišvietą (bibliotekos, klubai ir pan.)

- 5. Kaip įvertintumėte savivaldybės veiklos patirtį suaugusiųjų švietimo srityje, jos sėkmes ir nesėkmes? Kokios problemos, kliūtys?**
- 6. Kas, Jūsų nuomone, labiausiai padėtų gerinti suaugusiųjų švietimo organizavimą savivaldybėje?**
- 7. Ar Jums pakanka įstatyminės bazės, informacijos organizuoti suaugusiųjų švietimą?**

Suaugusiųjų švietimo organizavimas ir būklė savivaldybėse

Ekspertų interviu klausimai

1. Kaip Jūs matytumėte savivaldybių vaidmenį suaugusiųjų švietimo organizavime (kokios turėtų būti pagrindinės savivaldybių funkcijos, santykis su kitais organizatoriais ir pan.):

1) Formaliojo suaugusiųjų švietimo:

2) Neformaliojo suaugusiųjų švietimo:

2. Kaip, Jūsų nuomone, šis vaidmuo dabar atliekamas realiai? Kokiems aspektams skiriama daugiau dėmesio (darbo rinkos mokymai, pilietinis, meninis ir kt. švietimas)? Kokie yra šios srities pasiekimai (gal galite papasakoti apie geros patirties atvejus), trūkumai?

3. Kokias matytumėte svarbiausias suaugusiųjų švietimo organizavimo savivaldybėse problemas, kliūtis (teisinės, materialinės bazės, poreikių, kompetencijų ir pan.) ?

4. Kokios priemonės, Jūsų nuomone, labiausiai padėtų gerinti suaugusiųjų švietimo būklę ir organizavimą savivaldybėje? Kas ir kaip turėtų jas įgyvendinti? Ką reikėtų tobulinti politikos, ką - vadybos lygmenyse?